

SERİ
SERIES
SERIE
SÉRIE

A

CİLT
VOLUME
BAND
TOME

55

SAYI
NUMBER
HEFT
FASCICULE

1

2005

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL

ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

AĞAÇ KESME SUÇUNUN ORMAN KANUNU AÇISINDAN İNCELENMESİ¹⁾

Ar. Gör. O. Devrim ELVAN²⁾

Kısa Özet

Ormanların gördüğü baskıdan en fazla etkilenen unsur orman ağaçları olmuştur. Ağaçların özellikle “mal” olarak görülmesi ve ekonomik değerinin cazibesi ağaç kesme suçunun orman suçları arasında en fazla işlenmesine neden olmaktadır. Ülke koşulları ve mevcut yasalar ağaç kesme suçunu cazip hale getirmiş, yürürlükte olan 6831 sayılı Orman Kanunu’nun çelişkili hükümleri ve ceza yaptırımının yetersiz olması gibi nedenlerle suçun önlenmesinde istenilen başarıya ulaşılamamıştır. Bu hususla birlikte orman koruma sisteminin yetersiz kalışı da ağaç kesme suçunun artışına neden olmaktadır. Çalışmada ağaç kesme suçu ceza genel hukuku çerçevesinde incelenmiş, Orman Kanunu’nda yer alan boşluklar ortaya konmaya çalışılmış, bu boşluklar doldurulurken uygulamaya yardımcı olunması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağaç kesme, Orman kanunu, Suç, Ceza

1. GİRİŞ

Ormanlardan yararlanmayı hukuk ve ormancılık tekniği açısından düzenlemek, orman için zararlı eylemleri yasaklamak ve bu yasağı ihlal edenleri cezai müeyyidelerle cezalandırmak orman varlığının korunması için ortaya çıkan yöntemlerden biridir. Ülkemizde ormancılıkla ilgili yasal düzenlemeler yakın zamanda kendini göstermiştir. 1869 Orman Nizamnamesi’ne kadar esaslı düzenlemeler yapılmamış ve ormanların korunması için birtakım ferman ve kanunnameler çıkarılmış ancak bu ferman ve kanunnameler ülke genelinde yer alan ormanlar için değil, genelde askeriyenin kullanım alanları, padişahın av sahaları ve su bentlerinin geçtiği sahaların korunması amaçlanarak dar kapsamlı hazırlanmıştır. Halk, ormanların büyük bir kısmından “cibali mübaha” anlayışıyla serbestçe faydalanmıştır.

Cumhuriyet sonrası ormanlar için hazırlanan yasal düzenlemelerle birlikte ağaç kesme suçu seyrinde dalgalı bir hal görülmektedir. Bunun nedenini hükümetlerin tutarlı ormancılık politikası izlememesi ve ormanları siyaset malzemesi olarak görmelerine bağlamak mümkündür. Çıkan her yeni kanunun ardından sorunlar artmış ormanları koruma ve geliştirme amacından sapılmıştır.

Çalışmada ağaç kesme suçu, ormancılığa ait yasal düzenlemelerin yanı sıra ceza hukukunda yer alan bazı önemli kriterler kullanılarak incelenmiştir.

¹⁾ İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Ormancılık Hukuku Programında aynı ad altında hazırlanmış Yüksek Lisans tezinin özettir. Bu çalışma İ.Ü. Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Yürütücü Sekreterliği tarafından desteklemiştir. Proje No: T-16/23072002

²⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Hukuku Anabilim Dalı

2. SUÇ VE ORMAN SUÇU KAVRAMI

Suç, belli yer ve belli bir çağda var olan toplumun koşullarını yarattığı bir toplum olayıdır. Adı geçen toplum koşulları değiştiğinde suç sayılan eylemlerin sayısı ve özelliklerinde de bir değişiklik ortaya çıkar. Bu değişiklikleri saptayan organ çağımızda Devlettir (ALACAKAPTAN 1970). Devletin bu yetkisini ceza yasaları çıkararak kullandığını belirten Alacakaptan suçu, "hukuk düzeninin veya ceza yasalarının ihlali" olarak tanımlamıştır. Bu tanımlara paralel olarak, Türk Ceza Kanunu, birinci maddesinde yer alan hüküm ile, ceza kanunu tarafından açıkça cezalandırılan her fiili suç olarak kabul etmiştir.

Orman suçları ülkemizde başta 6831 sayılı Orman Kanunu olmak üzere, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 4533 sayılı Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Kanunu, 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ve 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nda da düzenlenmiştir.

Doktrinde orman suçlarının çeşitli tanımları yapılmıştır. Eranil'a göre orman suçu; hakkında bir ceza tertip edilen hareketler Orman Kanunu'nda yazılı memnu hareketler ise bunlar orman suçlarını teşkil etmektedir (ERANIL 1956). Özdönmez ise, Orman Kanunu'na bağlı olarak yaptığı tanımda orman suçunu, orman varlığının geleceğini tehdit eden düzenli ve devamlı faydalanmayı ihlal eden, dolayısıyla bu milli serveti tehlikeye sokan bütün fiiller olarak mütaala etmiştir (ÖZDÖNMEZ 1965).

3. ORMAN SUÇLARINDA TARİHSEL GELİŞİM

3.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem

Türklerde İslamiyetin kabulünden önce ormanlar en verimli av sahaları olarak görülmekte idi. Muhtelif sebeplerden dolayı ormansızlaşan Orta Asya'dan kuraklık nedeniyle batıya doğru göç eden topluluklar yeşili bulmak için göç etmişlerdir. Eski Türklerin ormana karşı derin bir saygı duydukları hatta taptukları bilinmektedir. Kuzey Altay Türkleri'nin huş ağacını ve Anadolu'nun güney bölgesinde yerleşmiş olan Eti Türkleri'nin saktız ağacını mukaddes saymaları bu konudaki örneklerdendir (TUNÇSİPER 1964).

İslam dininin kabul edilmesinden sonra Türkler İslam Hukuku hükümleri gereğince arazi rejimi ve buna bağlı olarak orman rejimi belirlemişlerdir. Bu anlayışa göre, toprak da gök gibi Allah'ın mülkü kabul edilmiş, Allah hakiki malik, kişiler ise mecazi malik sayılmıştır.

XIII. yüzyılın sonlarında (1299 yılında) Selçukluların yerini Osmanlılar almışlardır. Birçok Türk Devleti gibi, Osmanlı İmparatorluğu da uzun zaman özellikle Tanzimat'ın ilanına (1839 yılına) kadar İslam Hukuku'nun etkisinde kalmıştır. Bu sebepten dolayı ormanlara ilişkin ilk yasal düzenlemeler İslam Hukuku'nun etkisi ile dini kaynaklarda karşımıza çıkmaktadır. Örneğin İslâm Hukuku'nda "Şirketi İbaha" kavramı ile nas (toplum) üç şeyde (su, ot ve ateş) şürekadır (BERKİ 1959). Yani su, ot ve ateşten yararlanmak serbesttir. Ot kavramına ormanlar da dahildir. Ormanlar hakkında sonraki düzenlemelerde faydalanmanın serbest olduğu ormanlar (Cibal-i Mubaha) kavramına ulaşılmıştır (AYANOĞLU 2001). İslam Hukuku anlayışı doğrultusunda Osmanlı döneminde özellikle orman kanunundan önceki dönemde devletin ormanlarla ilgilenmesi öncelikle Tophane ve Tersane ihtiyaçlarını karşılamak ve bazı ormanlar hakkında koruyucu nitelikte bir takım önlemler alınması ile başlamıştır (ÖZDÖNMEZ ve ark. 1996). Tersane organizasyonunda, ormanlar "hassa gemilere yarar kerestenin" bulunduğu yerler olarak görülmekte ve ormanların korunması ise yine aynı mantık çerçevesinde yapılmıştır. Bu tür ormanlardan yararlanmayı alışkanlık haline getirenlere ise, cinayet teşebbüs, hırsızlık, dolandırıcılık, iftira ve sahtekarlık gibi suçlara verilen kürek cezası verilmiştir (ANONİM 1999). 1733 senesinde, İstanbul'a gelen suyun başlarında bulunan ve "Kemerler" adı verilen yerde ağaç

kesenlerin arabaları ve arabaları çekmekte kullandıkları hayvanlarına el konulmasına ve kendilerinin de taş gemisine müebbet kürek cezasına çarptırılmalarına ilişkin ferman bu konudaki hassasiyetin gösterilmesi açısından iyi bir örnektir (ÖZDÖNMEZ 1965).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde uzun yıllar devam etmiş olan Cibali Mübaha anlayışı, yani halkın ormanlardan serbestçe faydalanmasından doğan zararları engellemek için düzenlemeler ve vergiler hazırlayan yöneticiler daha sonra halkın isyanından çekinerek bu tür uygulamalardan vazgeçmiş ormanlardan iktisadi açıdan faydalanma konusunda yeni arayışlara başlamışlardır. Bu konuda Fransa'dan iki uzman getirtilerek, ormanların iyi korunmasıyla birlikte İstanbul'da bir Orman Mektebi kurulması amaçlanmıştır.

Uzmanlar Arazi Kanunnamesi'nin Osmanlı ormancılığının ihtiyaç duyduğu düzenlemeleri içermediği tespitinde bulunmuşlardır. Arazi Kanunnamesi'nin Osmanlı Kanunnamelerinde ormanlara ilişkin bazı hükümlerin yeni bir dille derlenip yazılmasından başka bir şey olmadığı saptamasını yapmışlardır (ANONİM 1999).

Fransız uzmanların çabaları ile 1869 yılında Orman Nizamnamesi yürürlüğe konmuştur. Orman Nizamnamesi'nin bütün maddeleri incelendiği vakit, devletin ağırlıklı olarak miri ve vakıf ormanlarıyla, kısmen köy ve kasaba ormanlarıyla meşgul olduğu görülmektedir. Buna karşılık hususi ormanları 1858 tarihli Arazi Kanunu'nun hükümlerine terk ederek onlar hakkında herhangi bir tedbir almamıştır (USLU 1951).

Nizamnamenin en önemli hükmünün; Cibali Mübaha anlayışının terk edilmesi ve bu tür ormanların miri orman statüsüne alındığı 5. maddesi (ANONİM 1999) olduğu görüşünün aksine Cibali Mübaha anlayışının terk edilmediği sadece Cibali Mübaha ormanlarının statüsünün belirlendiği söylenebilir. Çünkü ilgili maddede, köylülerin her türlü kullanacak yakacak odun ihtiyaçlarını serbestçe ve parasız olarak miri ormanlardan tedarik edebilecekleri ve pazarda satmak üzere kesebilecekleri ağaçlar için ise ancak ufak bir resim ödeyecekleri hükmü getirilmiştir.

1869 tarihli Orman Nizamnamesi'nde Miri ormanlardan ruhsatsız ağaç kesmek eylemine yönelik hükümler ve cezalar şu şekildedir:

- Ağacın devresi³ bir ziradan⁴ fazla ise herbir dabbe⁵ yüküne karşılık dört beşlik
- Herbir demet ve yahut adam yükü itibarıyla iki beşlik ve bir ziradan iki ziraya kadar olduğu takdirde sekiz beşlik
- İki ziradan üç ziraya kadar ise on beşlik
- Üç ziradan yukarı olduğu takdirde yirmi beşlik
- Ruhsatsız kesilen ağaç eğer meşe ağacı ise cezası iki kat artırılacağı şeklinde hüküm altına alınmıştır (madde 33).

Ayrıca ağaçların kabuklarını soymak veya diğer bir şekilde sakatlamak suç kabul edilmiştir, bu suçu işleyenler hakkında izinsiz ağaç kesme suçu için tespit edilen cezaların tatbik dileceği kabul edilmiştir (ÖZDÖNMEZ 1965).

XIX. yüzyılın son çeyreğine kadar ormancılıkta kurumsallaşma çalışmaları ile kanunlaşma sürecine paralel olarak orman tahripleri de artmıştır. Orman tahriplerini çok fazla yaşanmadığı sahalarda ise fermanlara konu olan sahalarda olduğu söylenebilir.

³ Devre; Çevre (ÖZÖN 1952)

⁴ Zira; Dirsekten orta parmak uzunluğuna kadar olan uzunluk, 75-90 cm arasında değişmektedir (ÖZÖN 1952)

⁵ Dabbe; Binek hayvanı, (ÖZÖN 1952)

3.2 Cumhuriyet Dönemi

1920 yılından itibaren birçok zorluklarla mücadele eden yeni devlet, cumhuriyetin ilk yıllarında ormanlar için esaslı bir düzenleme yapamamış, 1869 tarihli Orman Nizamnamesi'ni bazı maddelerini değiştirerek yürürlükte tutmuştur. Cumhuriyet rejiminin yavaş yavaş oturması ile birlikte devlet ormanlara ilişkin yasal düzenlemeleri yapmaya başlamıştır.

Gerek meşrutiyet devrinde gerekse cumhuriyetin ilk yıllarında ek kanunlar, karamameler ve bunların yanında talimatnameler hazırlanmıştır. Ancak bu yasal uygulamalar ormanların korunmasını, onlardan verimli bir şekilde yararlanılmasını ve gelişimini istenilen seviyede gerçekleştirememiştir.

3.2.1 3116 Sayılı Orman Kanunu Dönemi

08.02.1937 tarihinde 3116 sayılı Orman Kanunu yürürlüğe girmeden önce devlet, ormanları gelir kapısı olarak görmüş, halkın ihtiyaçlarına cevap verememek kaygısıyla ormanların korunmasını ve artırılmasını daima ikinci plana atmıştır (ERK 1945). Özellikle Cibali Mübaha anlayışı ve buna ilaveten son 80 yıllık orman idareciliğindeki istismarlar da eklenince ormanlar ciddi şekilde tahrip görmüştür (TUNÇSİPER 1964).

1924-1937 yılları arasında pek çok yerli ve yabancı uzmanın çalışması sonucu ülkenin orman varlığı tespit edilmiş ve nihayet ülkemizin ilk modern Orman Kanunu olan 3116 sayılı kanun 8 Şubat 1937 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 3116 sayılı kanun; üç temel prensip üzerine inşa edilmiştir. Bu prensipler; ormanların devlet mülkiyetine alınması, devlet tarafından işletilmesi ve devamlılık prensiperidir (AYANOĞLU 1965).

3116 Sayılı Kanun ağaç kesme suçu için verilecek cezalarda öncelikle iki hususa dikkat etmiştir. Birincisi kanunun ilk maddesinde yapılan orman tanımına uyan sahalarda ağaç kesme suçu işlenmiş ise 105. madde⁶ hükümlerine göre ceza öngörülmüş, orman tanımına uyan sahalarda dışında ağaç kesme suçu işlenmiş ise yasanın 103. maddesi⁷ ile cezalandırılmıştır. 3116 Sayılı Kanun'da bazı orman suçlarının cezası için Türk Ceza Kanunu'na atıf yapılmıştır.

3116 sayılı Orman Kanunu'nun ağaç kesme suçuna ilişkin cezaların hafif olması ve orman ağaçlarının, orman sayılmayan sahalarda bulunan ağaçlara göre ikinci planda önem arzemesi kanunun hazırlanması aşamasında Orman Nizamnamesi'nin hala etkisinin sürdüğünü göstermektedir. Ancak şu açık olarak söylenebilir ki, kanun ormancılık tarihinde önemli bir dönüm noktası ve modern ormancılığa geçişte ciddi bir adımdır.

03.04.1950 tarihinde 5653 Sayılı Kanun ile 3116 Sayılı Kanun'da değişiklikler yapılmış, kanun gelecek arzeden dikili yaş ağaçların izinsiz kesimine ilişkin ceza miktarını düşürürken kuru ağaçlar üzerinde yapılan eylemlere karşı hükmedilen cezaların miktarını artırmıştır.

3.2.2 6831 Sayılı Orman Kanunu Dönemi

1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanunu, ormanlarımızın muhafaza, imar ve teksirini, bütün imkanlardan faydalanarak, vatandaşların ihtiyaçlarını seri, kolay ve devamlı bir

⁶ Kanunun 105. maddesi ormanlardaki yaş ağaçların; Ruhsatsız kesilmesini, Kabuklarının soyulmasını, Boğulmasını, Yaralanmasını, Tepelerinin veya tekmi dallarının koparılmasını yada keşilmesini, yasaklamıştır.

⁷ Kanunun 103. maddesi; 3116 Sayılı Kanun'un birinci maddesinde tanımlanan orman niteliği taşımayan sahalarda idareden izin almadan ağaçların; Kesilmesini, Sökülmesini, Kurumasını icap ettirir işler yapılmasını Türk Ceza, Kanunu'na atıf yaparak cezalandırmayı öngörmüştür.

şekilde karşılanmasını teminen yeniden düzenlemiştir (ANONİM 1958). Kanun, üzerinde yapılan değişiklikler sonrası şu an yürürlükteki şeklini almıştır. Kanun 119 madde ve 5 geçici maddeden oluşmaktadır.

4. AĞAÇ KESME SUÇUNA İLİŞKİN GENEL BİLGİ VE SUÇUN TASNİFİ

Düzenli kayıtların tutulmaya başlandığı 1937 yılından 2001 yılına kadar geçen dönemde mevcut bilgiler dahilinde, işlenen toplam 1.297.115 adet usulsüz ağaç kesme eylemi sonucunda 4.168.531 m³ yapacak, 11.545.489 kental yakacak orman emvali kaybedilmiştir (ANONİM 2001). Başta kullanım alanının çokluğu, ekonomik getirisi ve kolay elden çıkarılması gibi etkenler olmak üzere ormandan ağaç kesme suçu yaygın bir suç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ormandan ağaç kesme suçunu yasaklayan ve cezalandıran hükümler 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 14 ve 91. maddeleridir. Kanunun 14. maddesi;

A) Bendinde,

- Yaş ağaçları boğmak,⁸ yaralamak, tepelerini veya dallarını kesmek veya koparmak,
- Ağaçlardan yalamuk⁹, pedavra¹⁰, hartama çıkarmak,

B) Bendinde,

- Dikili yaş ve kuru ağaçları kesmek
- Dikili yaş ve kuru ağaçları kökünden sökmek
- Dikili yaş ve kuru ağaçlardan kabuk, çıra¹¹, katran¹² veya sakız¹³ çıkarmak
- Yatık veya devrik ağaçları kesmek, yasaklanmıştır.

6831 Sayılı Kanun'un 14. maddesi ile yasak edilen fiillerin cezası 91¹⁴. maddede düzenlenmiştir. 91/1. fıkra, dikiliden yapacak vasıflı emval veren ağaç kesme suçunu, 91/2. fıkra

⁸ Boğmak; Ağaç gövdesinde çepeçevre kabuk ve kambiyum tabakasının, diri odun tabakasına kadar soyulması neticesinde, ağacın gıdasız bırakılmak suretiyle ölüme mahkum edilmesi fiiline "boğmak" ve bu olaya ağacın boğulması denir (ANONİM 1964)

⁹ Yalamuk (Soyumuk): İbretli ağaçlarda bilhassa çam ve göknarların gençlerinde, kabuk ile haşep arasında bulunan ve ağacın hayatini sağlayan kambiyum tabakasının, kısmen veya tamamen kabuk ile birlikte çıkarılmasına denir (ANONİM 1964).

¹⁰ Pedavra (Hartama): Ağaçlardan, bilhassa tahra ve bıçak gibi aletlerle elyaf istikametinden yanılarak elde edilen muhtelif ebat da yarım tahtalardır. Bazı bölgelerde hartama ismi ile de anılmaktadır (ANONİM 1964).

¹¹ Çıra; ibretli ağaçlarda, ağacın odun tabakalarının derinliklerine nüfus eden yaralamalar dolayısıyla, odun hücre zararlılarının reçine ile birleşmesi ile hasıl olan yağlı ve yanıcı hale gelmiş olan kısımdır.

¹² Katran; Odunun kuru olarak damıtımı sonucu elde edilen yağ kıvamında bir orman mahsulüdür

¹³ Sakız; bazı ağaç türlerinden herhangi bir yaralama neticesinde dışarıya akan ve ihtiva ettiği uçucu maddelerini zamanla kısmen kaybeden yumuşak elastiki bir orman mahsulüdür

¹⁴ 1) 14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen fiillerden yapacak emval veren ağaçları kesenler iki aydan bir seneye kadar hapis ve yapacak emvalin beher metre küpü için beşbin liradan yirmibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Ancak yirmi santimetre kutrundan aşağı olanlar için bu cezalar bir misli artırılarak hükümlenir.

2) 14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen fiillerden yapacak emval veren ağaçları keserek odun veya kömür yapanlar bir aydan altı aya kadar hapis ve odunun beher kentali için bin lira, kömürün beher kentali için de beşbin lira ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu suretle verilecek para cezası üçbin liradan aşağı olamaz.

3) Yukarıdaki fıkralarda belirlenen ağaç kesme motorlu araç ve gereçler kullanılarak yapılmış ise asıl cezaları bir misli artırılarak hükümlenir.

ise dikiliden yakacak vasıflı emval veren ağaç kesme suçunu düzenlemiştir. Dikiliden yapacak veren emvalin 91/1. maddedeki suç oluşturabilmesi için,

- Kuru ağaçlarda ağacın dibinden kesilmesi,
- Yaş ağaçlarda ise ağacın hayatiyetini kaybetmesi gerekir (MESTAV 2001).

6831 Sayılı Kanun'un 91/1. maddesinin 1. cümlesinde, yasa koyucu ağaç kesme fiili için öngördüğü cezada, ağaçların yaş yada kuru olmasına göre ayırım yapmamıştır. Yaş ağaçlarda, kesilen ağacın nasıl yada neresinden kesildiği değil, hayatiyetini kaybetmesi suçu oluşturmaktadır (MESTAV 2001). Kuru ağaçlar için de, cezada ayırım yapmayan yasa koyucu ağacın dikili olmasının yeterli neden olarak görmüştür. Yasa koyucunun kanun maddesini bu şekilde düzenleme nedeninin dikili haldeki kuru ağacın maddi bir değerinin olması ve kurumuş olsa bile köklerinin toprak sıklığına yardım etmesi ayrıca toprak rejimine olan katkısı olduğu düşünülebilir. Diğer yandan kurumuş ağaçların böcek saldırısına maruz kalması ve orman için zarar veren bir hal alması dikkate alındığında bunların kesilip ormandan uzaklaştırılmasının yararlı olduğu da savunulabilir. Bu durumda dikili kuru ağaçların, ormandan çıkarılmasının ormanın geleceği için zararlı olmadığı söylenebilir. Şu halde, dikili haldeki kuru ağaçların kesilmesinin suç sayılmasının nedeni ancak orman idaresinin bir zarara uğraması ile açıklanabilir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 91/1. maddesinde yapacak emval veren ağaç kesilmesi fiili dışında ağaç kesme suçu dahilinde değerlendirilen fiiller şunlardır;

- Yapacak nitelikli emval veren ağacın sökülmesi
- Yapacak nitelikli emval veren ağacın boğulması
- Yapacak nitelikli emval veren ağaçtan yalamuk, pedavra, hartama çıkarılması.

6831 Sayılı Kanun'un 91/2. maddesi hükmü ise; 14. maddesinin (A) ve (B) bentlerinde, yasak edilen fiillerden yakacak emval veren ağaçların hayatiyetlerine son verilmesi cezalandırılmıştır. Ağaçların dikili yaş yada kuru olmasının önemi yoktur.

Yapacak vasıflı emval kesilmesini düzenleyen 6831 Sayılı Kanun'un 91/2. fıkrasının açık bir ifade ile yazılmadığı ve anlam kargaşası içinde olduğu belirtilebilir. Kanun maddesinin ifadesi "...yakacak emval veren ağaçları keserek odun veya kömür yapanlar bir aydan altı aya kadar hapis...." şeklindedir. Görüldüğü üzere yasa koyucunun düzenlediği hükümden, yakacak emval

4) 14 üncü maddenin (A) bendinde yazılı yetişmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, ağaçları boğmak, bunlardan yalamuk, pedavra, hartama çıkarmak fiilleri için verilecek cezalar beş misli artırılarak hükmolunur. Bu maddenin uygulanmasında fidandan maksat sekiz santimetreden daha az orta kuturlu ağaç ve ağaççıkların fidelik, çırpılık, çubukluk safhalarındaki halidir.

5) 14 üncü maddenin (A) ve (B) bentleriyle yasak edilen ve yukarıdaki fıkralarda yazılı bulunmayan fiilleri işleyenler bir aydan üç aya kadar hapis ve beşbin liradan otuzbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

6) (Değişik: 3/11/1988 - 3493/2 md.) 14 üncü maddenin (C) bendinde yazılı fiilleri işleyenlere onbin lira, (D) bendinde yazılı fiilleri işleyenlere yüzbin lira para cezası verilir.

7) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin (A) ve (B) bentlerine muhalif hareket edenler orman sahipleri ise yapılan zarar miktarına göre bir aydan bir seneye kadar hapis ve onbin liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılır.

8) Ancak kendi arazisi üzerinde tohum ekmek veya fidan dikmek suretiyle yetiştirilecek ormanların sahipleri yukarıdaki fıkra hükmüne tabi değildir.

9) 14 üncü maddedeki suçları hayvan beslemek için işleyenler hakkında yukarıdaki cezalar bir misli artırılır

10) 14 üncü maddedeki suçları, suçun işlendiği orman içi köy nüfusuna kayıtlı ve fiilen bu köyde oturanlar dışındakilerin işlemesi halinde yukarıdaki cezalar iki misli artırılır.

veren ağaçların odun ve kömür yapılması amacıyla kesilmesi halinde cezalandırılacağı anlamı çıkmaktadır. Bu hususu Kayganacıoğlu, Renda ve Onursan da eleştirmiştir.¹⁵

Çalışma konusunun ağaç kesme suçu olması ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 91. maddesinde yazılı diğer suçlar ayrı çalışma konularını teşkil etmeleri nedeniyle inceleme dışında tutulmuştur.

4.1 Ağaç Kesme Suçunun Unsurları

Bir suç, unsurlarına bölünerek incelenemediği gibi, bölünmezliği kabul edilip, bir bütün olarak da incelenmektedir. Suçun unsurlarına bölünerek incelenmesine analizci yöntem, bir bütün olarak incelenmesine sentezci yada tekçi yöntem denmektedir (CENTEL 2001). Suçun unsurlarının analizci yöntemle incelenmesinde unsurlar farklı biçimde sınıflandırılmaktadır. Türk hukukunda da kabul görmüş üçlü ayrıma göre bir fiile suç denebilmesi için onun kanunda belirtilmiş olması (kanuni unsur), bir fiil bulunması koşulu (maddi unsur) ve fiilin faille isnat edilebilmesi koşulları (manevi unsur) bulunmalıdır (CENTEL 2001).

4.1.1 Suçun Kanuni Unsuru

Bir hareketin suç olabilmesi için, ilgili kanunda tarif edilmiş ve karşılığında bir cezanın gösterilmiş olması gerekmektedir. Ormandan ağaç kesme suçu tüm unsurları ile birlikte 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda yer almaktadır. Ancak makalenin ilerleyen bölümlerinde değinilecek olan orman sınırları dışında kalan sahalarda işlenen ağaç kesme suçu için ise öngörülen ceza TCK'da yer almıştır (md 491/1).

4.1.2 Suçun Maddi Unsuru

Bir suçun söz konusu olabilmesi için kanuni tarife uygun bir fiilin bulunması şartı, aynı zamanda maddi unsuru da ihtiva etmektedir. Maddi unsur doktrinde; hareket, sonuç ve bunlar arasındaki nedensellik ilişkisi olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir.

Hareket Şekli: Ceza hukukunun ilgi alanına giren hareket, ancak suç tanımına uyan veya suç tanımındaki neticeyi gerçekleştirmeye yönelik bulunan ve iradi olan davranıştır. Ağaç kesme suçunda hareketin önemli bir yeri vardır. Çünkü ağaç kesme suçunun gerçekleşmesi failin aktif olarak suç normunda belirlenen hareketleri yapmasına bağlıdır. Bu nedenle, ağaç kesme suçu icrai hareketle işlenen bir suçtur (AYANOĞLU/GÜNEŞ 2002).

Yapılan hareketin sayısına göre suç biçimleri doktrinde ayrımlara tabi tutulmuştur. Ağaç kesme suçu kanunda düzenleniş şekli itibarı ile "bağlı hareketli suçtur". Ancak kanunda hareket şekli belirtilmeyen durumlar nedeniyle ağacın hayatını yitirmesi ile ilgili olarak yasada açık hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca bu hususa ilişkin Yargıtay'ın İçtihadı Birleştirme Kararına da rastlanmamıştır. Örneğin, ağacın sürekli kimyasal gaz püskürtülmesi yada köküne zehirli madde dökülmesi yoluyla öldürülmesi eylemi yasada tanımlanmamıştır. Bu nedenle söz konusu eylem için ceza verilmesi kanunilik ilkesine aykırı olacaktır.

¹⁵ Yazarlar; kanun maddesinde var olan anlatım bozukluğuna dikkat çekerek, cümlelerin yazılışından odunluk ağacın sadece kesilmesinin yeterli olmayıp, cezası için mutlaka odun veya kömür yapılması gerektiği gibi bir anlama müsaait olduğu noktasına işaret etmiştir (KAYGANACIOĞLU ve ark. 1976).

4.1.3 Manevi Unsur

İradi olmayan bir fiil, hukuka aykırı da olsa suç teşkil etmez, suçun bu niteliğine manevi unsur adı verilmektedir (DÖNMEZER/ERMAN 1994). Manevi unsur, eylem açısından "kusurluluk", fail açısından ise "kusur" olarak nitelendirilmektedir (CENTEL 2001).

Orman suçlarında manevi unsur ile ilgili olarak Orman Kanunu'nda bir düzenleme yapılmış değildir. Orman suçları, Ceza Özel Hukuku'nun bir parçası olduğundan, özel düzenleme bulunmayan konularda TCK'nun genel hükümlerine (md. 1-124) bakmak gerekeceğinden, suçun manevi unsuru konusunda genel düzenlemeye göre karar vermek ve bunu dikkate almak gerekir (AYANOĞLU/GÜNEŞ 2002).

Manevi unsur kendi bünyesinde iki kısma ayrılmaktadır. Bu kısımlardan birincisi, failin kusurlu bir şekilde hareket etmeye chil olması; isnad yeteneği; ikincisi ise somut olayda kusurlu bir şekilde hareket etmiş bulunması olan kusurluluktur. Kusur, ağırlığına göre kast veya taksir şeklinde ortaya çıkmaktadır (CENTEL 2001).

Ağaç kesme suçunun manevi unsuru kasttır. Ağaç kesme suçunda fail tipe uygun hareketi önceden düşünüp öngörmektedir. Fail suçun gerçekleşmesi için hangi hareketi yapacağını ve neticeyi bilir, ayrıca bunu isteyerek yapar. Ağaç kesme suçunda kast genellikle kesim işçilerinin damgasız ağaçları kesmesi durumlarında tartışılmaktadır. Ayrıca kast ağaç kesmenin müteselsil suça konu olduğu durumlarda da incelenen bir husustur. Kesim işçilerinin damgasız ağaç kesmeleri fiilinde kastın olmadığına dair Yargıtay kararları incelendiğinde, suçta kastının olmadığını kabulü için şu yazılı şartların arandığı sonucu çıkmıştır; 1) İşçinin tecrübesinin az olması, 2) Kesilen ağaçların, kesime ayrılan saha içinde olması ayrıca damgalı ağaçlara yakın bulunması, 3) Kesilen damgasız ağaçların miktarının az olması (bir iki ağaç), 4) Maddi bir amacın güdülmemesi.

4.1.4 Taksir

6831 Sayılı Kanun'un 91. maddesinde bu suçun taksirle de işlenebileceğini belirten bir ifade yer almamaktadır. Ancak, ağaç kesme suçunda daima kastın aranması, yasal düzenlemenin ormancılık tekniğinin gereklerini tam olarak yansıtmadığı şeklinde yorumlanabilir (AYANOĞLU/GÜNEŞ 2002). 6831 sayılı Orman Kanunu'nda düzenlenmemiş olmamasına rağmen ağaç kesme suçunda taksirin bir diğer kusur türü olduğu söylenebilir. Özellikle istihsal işçileri ve orman yollarının açılmasında görevli işçilerin ağaç kesmeleri kasten olmayıp taksirle de işlemeleri mümkündür.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 1992 yılında verdiği bir kararda¹⁶, istihsal işçilerinin yanlışlıkla birkaç ağaç kesebileceğinin kabul edilebilir bir hareket olarak değerlendirmiştir.

Ormandan ağaç kesme suçunda kusurluluğu ortadan kaldıran hal devlet ormanından yasal olarak dikili ağaçların kesilmesi, özel ve tüzel kişilere ait ormanlarda Orman İdaresinden izin alınarak kesim yapılmasıdır.

4.2 Ağaç Kesme Suçuna Etki Eden Haller

Orman suçlarında ağırlatıcı ve hafifletici sebepler sistem olarak TCK'dan farklı değildir. TCK'nın ilgili hükümlerince cezanın artırılması yada hafifletilmesi hükümleri tüm suçlar için geçerli olduğundan orman suçları için de geçerlidir

¹⁶ İstihsal işçisinin yanlışlıkla 15 adet ağaç kestiği iddiası kabul edilemez. İstihsal işçilerinin yanlışlıkla birkaç ağaç kesebilecekleri kabul edilse bile, 15 adet ağacın kesilmesi mümkün değildir.(YCGK., 27.04.1992, 1992/3-100-120) (UYGUN 1997).

6831 sayılı Orman Kanunu'nda yazılı ağaç kesme suçuna etki eden ağırlatıcı sebepler maddeler halinde şu başlıklar altında toplanmıştır;

1. Kesilen ağacın yapacak emval veren ağaç vasfında olması
2. Kesilen ağacın orta kutrunun 20 cm'den küçük olması
3. Ağaç kesmede motorlu araç ve gereçlerin kullanılması
4. Hayvan beslemek için ağaç kesmek
5. Suç işleyenlerin, suçun işlendiği köy nüfusuna kayıtlı ve fiilen bu köyde oturanlar dışında olması
6. Suçun, orman rejimine alınan yerlerde ve 6831 Sayılı Kanun'un 23, 24, 25. maddede sözünü ettiği sahalarda gerçekleşmesi halleridir.

Ağaç kesme suçuna etki eden hafifletici haller TCK'da düzenlenmiş tüm suçlar için geçerli olan cezada indirimde gidilen haller ağaç kesme suçu için de geçerlidir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nda düzenlenmiş olan ağaç kesme suçuna etki eden hafifletici neden, kanunun 91/7. maddesidir. 6831 Sayılı Kanun'un 91/7. maddesinde kesme suçu işleyen failin söz konusu ormanın sahibi olması durumunda hapis cezasının alt sınırı bir ay olarak belirlenmiştir. Bunun nedeni ise, failin suç objesi üzerinde belli bir emek harcadığı gerçeğinden hareketle, bu ormanların oluşturulmasını teşvik etmek içindir (GÜNEŞ 2001).

4.3 Öngörülen Yaptırımlar

Bu bölümde ağaç kesme suçu için öngörülen yaptırımlara yer verilmiştir. Bu yaptırımlar başta hapis cezası olmak üzere, para cezaları tazminatlar ve suç konusu emvalin ve sair araçların müsadereleri olarak incelenmiştir.

4.3.1 Hapis Cezası

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 91. maddesinin 1 ve 2. fıkralarında ağaç kesme suçu için hapis cezalarına hükmedilmiştir. Hapis cezaları ilgili suçlara göre şu şekilde düzenlenmiştir.

Temel cezalar;

- Yapacak emval veren ağaçları kesmek; iki aydan bir seneye kadar hapis
- Yakacak emval veren ağaçları kesmek bir aydan altı aya kadar hapis cezasıdır.

Cezalar ağırlatıcı haller gerçekleştiği takdirde konusuna göre artmaktadır.

- Yapacak vasıflı kesilen ağacın orta kutru 20'cm'den küçük ise hapis cezası bir misli,
- Suçta motorlu testere kullanılmış ise hapis cezası bir misli artmaktadır,
- Ağaçların boğmak, yalamuk, pedavra ve hartama çıkarmak sureti ile hayatlarına son verilmiş ise hapis cezası beş misli,
- Ağaçlar hayvan beslemek için kesilmiş ise hapis cezası bir misli,
- Suç işleyen suçun işlendiği köy nüfusuna kayıtlı ve fiilen bu köyde oturmuyor ise hapis cezası iki misli,
- Suçun orman rejimine alınan yerlerde ve 6831 SK'nın 23, 24, 25. maddelerinde yazılı sahalarda gerçekleşmesi halinde hapis cezası iki misli artmaktadır.

4.3.2 Para Cezası

Para cezaları kanunda yazılı hadler arasında tayin olunacak bir miktar paranın Devlet hazinesine ödenmesinden ibarettir (1712 Sayılı Yasa ile değişik 647 Sayılı Yasa madde 5).

6831 sayılı Orman Kanunu'nda izinsiz ağaç kesme suçunun cezalandırılmasını düzenleyen 91/1-2. maddelerinde yasak edilen fiillerin ihlali halinde hapis ve bununla birlikte ağır para cezasına hükmedilmiştir. Kanunu'nun 91/1-2. maddeleri için öngördüğü para cezası nispi nitelikli para cezasıdır¹⁷. Nispi nitelikli para cezaları kesilen ağaç miktarına göre değişiklik arzeden para cezalarıdır. Bu nedenle TCK'nın Ek maddeleri uyarınca artırımı tabi değildir ve yukarıda da belirtildiği gibi üst sınırı yoktur (GÜNAY 2001).

01.08.1999 tarihinde alt sınırı 60.000.000 olarak tespit edilen para cezası o tarihten itibaren her yıl değişen "yeniden değerlendirme oranı" ile 2003 yılı itibari ile 346.785.517 TL olmuştur.

4.3.3 Tazminat (Giderim)

İşlenen her suç maddi ve manevi birtakım zararları da beraberinde getirebilmektedir. Suçlunun cezalandırılması kadar, suçla meydana gelen zararın da suçluya ödetilmesi gerekir. Meydana gelen zararlar, manevi zarar ve maddi zarar olarak ikiye ayrılmaktadır.

Orman suçlarında tazminat sadece maddi tazminat olarak değerlendirilmiştir. Özdemir ve Deda'nın yanı sıra doktrinde birçok yazar orman suçlarında manevi zararın ileri sürülemeyeceğini çünkü işlenen suçta manevi değerlerin söz konusu olmadığı görüşünde birleşmişlerdir (ÖZDEMİR/DEDA 1991). Yargıtay'ın da bu konuda kararları mevcuttur.

Orman suçlarından doğan maddi zararların karşılanması için 6831 sayılı Orman Kanunu'nda öngörülen hükümler, giderim hesap yöntemleri açısından belli başlı üç maddede düzenlenmiş olup bu üç madde içerikleri itibariyle şu şekilde sıralanmıştır (DEMİRALP 1998).

1. Mahalli rayiç esasına göre hesaplanması gereken giderim (6831 sayılı Orman Kanunu'nda 113. maddede düzenlenmiştir).

113. madde, dikili ağaç kesilmesi halinde verilecek tazminatla ilgilidir. Tazminata hükmolünmesi için; a) Ağacın dikili vaziyette bulunması,¹⁸ b) Dikili ağacın kesilmesi; maddede yalnız kesilmeden söz edilmişse de, dikili ağacın sökülmesi boğulması, çok fazla budanması gibi hayatıyetini sona erdirecek hallerde bu cümle içerisinde değerlendirilmelidir¹⁹ KAYGANACIOĞLU ve ark. 1976), c) Ağacın 2/3'ünün kesilmiş olması yine bu madde

¹⁷ Nispi Para cezası; miktarı yasa tarafından önceden kesin olarak saptanmamış, fail tarafından elde edilen çıkar yada neden olunan zararlar orantılı biçimde değişebilen para cezasıdır. T.C.K.'nın 19. Maddesine göre misli para cezalarının yukarı sınırı yoktur, cezanın en az miktarı ise 3506 sayılı yasanın Ek 4. Maddesine göre saptanmaktadır, ve ayrıca 3506 sayılı kanunun 2. fıkrasında "Ağır para cezası, yirmibin liradan yüz milyona kadar tayin olunacak bir paranın Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir. Nispi para cezasının yukarı sınırı yoktur" (AYGEN 2000) şeklinde hüküm bulunmaktadır.

¹⁸ Dikiliden ağaç kesme eylemlerinde tazminatın hesaplanması suçla konu ağacın dikili hacmi üzerinden yapılır (Y.3.CD., 15.09.1999, 99/7247-9216) (MESTAV 2001).

¹⁹ Ağaçların hayatıyetini kaybetmeyecek şekilde dallarının kesilmesi nedeniyle ağaçta bir değer kaybı tespit edilemiyorsa, kabulde bulunulmadıkça tazminata hükmedilmez. (Y.3.CD.19.04.1999,99/2052-4311) (MESTAV 2001). Eylem ağaç kesmek şeklinde nitelendirilmiş olup yasanın 91/1. maddesiyle hüküm kurulduğuna göre, tazminatın aynı yasanın 113. maddesi uyarınca rayiç bedel üzerinden hesap edilmesi gerekir (Y.3.CD., 11.11.1992 T.,E. 92/8812, K. 92/12041) (AYGEN 2000).

kapsamında değerlendirilmelidir (ARAS 2002), d) Orman idaresinin bir isteğinin bulunması, gerekir; talep olmayan hallerde hakim bu tazminata re'sen hükmedemez.

2. Gerçek zarar esasına göre düzenlenmesi gereken giderim (6831 sayılı Orman Kanunu'nda, ayrıca Borçlar Kanunu madde 41, 42'de düzenlenmiştir).

İdarenin malvarlığında bir azalma söz konusu olduğu hallerde hükmolunur (AYGEN 2000). Madde gereğince tazminata hükmedilebilmesi için şu kuralların bulunması gerekmektedir (ÖZDEMİR/DEDA 1991); a) İdarenin bir isteğinin bulunması,²⁰ b) Fiil nedeniyle bir zararın meydana gelmesi²¹, c) Eylemin dikiliden ağaç kesilmesi ile bir ilgisinin olmaması gerekmektedir. Tazminat gerçek zarar²² üzerinden olur.

3. Mesaha ve tahribat esasına göre hesaplanması gereken ağaçlandırma gideri (6831 sayılı Orman Kanunu'nda 114. maddede düzenlenmiştir).

Her türlü orman suçları ile tahrip olunan veya yakılan sahalara için, ağaç cinsine göre cari yıl içindeki mahalli birim saha ağaçlandırma gideri esas tutularak ağaçlandırma gideri tayin edileceğini belirtmiştir. 6831 Sayılı Kanun'un 112. maddesinin son fıkrası hükmünün bu madde için de geçerli olduğu 114. maddenin son fıkrasında belirtilmiştir. Kanunun 114. maddesini tanzim etmesindeki amaç, yakılan veya tahrip olunan orman sahalarının yeniden ağaçlandırılması için yapılacak masrafların kanunda yazılı tazminattan ayrı olarak sebep olanlardan alınmasıdır (AYGEN 2000). Ağaç kesme suçu ile ilgili olarak ağaçlandırma gideri hesaplanırken, münferit ağaç kesimleri ve tıraşlama ağaç kesimleri durumlarına göre farklı şekillerde hesaplanmaktadır;

a) Münferit ağaç kesimleri: Değişik yerlerden tek tek ağaç kesilmesi halinde kesilen her bir ağacın "taç alanının" kapladığı saha metrekare cinsinden bulunduktan sonra suç tarihinde geçerli ağaçlandırma giderine esas cetvellerdeki birim değerlerle çarpılması sonucu bulunur (ARAS 2002).

b) Tıraşlama kesim hali: Açma suçlarında olduğu gibi tıraşlama kesimlerde de kesim yapılan sahanın tüm yüzölçümü üzerinden yine ağaçlandırma giderine esas cetveldeki birim değerlere (ağaç cinslerine) göre hesaplanır (ARAS 2002).

4.3.4 Müsadere

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 84. maddesi orman suçlarından dolayı zapt olunan orman mahsullerinin, suç aletlerinin ve nakil vasıtalarının muhafazasını ve ne şekilde yediemine tevdi edileceğini ayrıca suç alet ve vasıtalarının satış esaslarını içermektedir. 84. maddenin uygulanması ile ilgili olarak 12.07.1984 tarihli bir yönetmelik²³ ve 13.05.1988 tarihli bir tamim yürürlüktedir.

²⁰ Sanığın açık kabulü bulunsa dahi müdahale dilekçesinde tazminat talep etmeyen idare lehine tazminat hükmolunamaz (Y.3.CD., 01.12.1995, 1994/11245 E. 1995/917 K) (ARAS 2002).

²¹ 108/1 suçundan emval müsadere edilmişse, emval üzerinde değer azaltıcı bir işlemde yapılmamışsa tazminata hükmolunmaz. (Y.3.CD., 03.02.1998 T., E. 97/12354, K. 98/681) (AYGEN 2000).

Kesilen şah ve filiz ormana terk edilmiş olsa bile bilirkişiden kesim nedeniyle ağaçların büyümesindeki gecikme nedeniyle meydana gelen zarar tespit ettirilerek tazmin ettirilmelidir (Y.3.CD., 23.01.2001, 2000/15313 E, 2001/142 K) (ARAS 2002).

²² Gerçek zarar; değeri para ile ölçülebilen her türlü emval için, suçun işlendiği yere en yakın Orman İdaresi satış yerinde, suça konu emvalin bir önceki bilanço dönemindeki açık artırmalı satış fiyatı ortalamasından, yapılması gereken, kesim, taşıma ve istif giderlerinin çıkarılması sonucu bulunacak, birim fiyat üzerinden hesap edilen zarardır.

²³ Orman Kanunu'nun 84. Maddesinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik

Müsadere için genel kurallar şunlardır: Mahkumiyet hükmü verilmiş olmalıdır; Suç eşyası, emval veya nakil vasıtası zapt edilmiş, el konulmuş olmalıdır; Zapt edilmeyen şeyler müsadere edilemeyecektir (istisnalar hariç). Ancak, konusu suç teşkil eden ve münhasıran müsadereye tabii şeyler yediemin edilmemiş ve mahkumiyet hükmü bulunmasa da müsadere edilir (ARAS 2002).

Orman Kanunu'nun 84. maddesinin uygulanmasına dair yönetmelikte de müsadere tanımlanmıştır. Buna göre, orman suçlarından dolayı orman idaresi memurlarınca veya diğer görevlilerce zaptolunmuş suç konusu emval ve sair mahsullerin, suçta kullanılan aletlerin ve suç nakil vasıtalarının mahkemelerce orman idaresine mal edilmesine karar verilmesidir. (Orman Kanunu 84. Maddesinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik madde 3). Orman idaresi memurlarının ve diğer görevlilerin orman suçları nedeniyle suç konusu emval, suç aletleri ve suç nakil vasıtaları üzerindeki fiili hakimiyeti "zaptolunma" tanımı olarak yönetmelikte belirtilmektedir. Hazırlanan yönetmeliğin uygulama aşamasında zaptolunan ağaç, tomruk, kereste, yakacak emval ve diğer sair mahsuller ile suçta kullanılan suç aletleri ile ilgili olarak bir suç zaptı düzenlenmektedir. Düzenlenen suç zaptı ile müsadere edilecek olan mahsuller yönetmelikte öncelik sırası belirtilen kişi yada kurumlara teslim edilmektedir. Zapt edilen emval ve suç aletleri öncelikle orman depolarına teslim edilmelidir, eğer bu mümkün değilse diğer yedieminler yönetmelikte belirtilen sıraya uygun bir şekilde tercih edilmelidir.

4.4 Ağaç Kesme Suçunun Faili Ve Mağduru

Her suçun olduğu gibi ağaç kesme suçunun da bir faili vardır. 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda "yapacak emval veren ağaçları kesenler" ve "yakacak emval veren ağaçları keserek odun ve kömür yapanlar" şeklinde ifadeler kullanılmıştır (md 91/1-2). Kanun "kesenler" ve "yapanlar" hükmü ile genel bir ifade kullanarak failde herhangi bir nitelik arandığını belirtmemiştir. Bu nedenle ağaç kesme suçunun faili, kanunda istisnaları bulunanları dışında suç işleme kabiliyeti olan herkes olabilir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün son verilerine göre Türkiye'de orman suçlarının %64'ü kırsal kesimde yaşayan vatandaşlar tarafından işlenmekte ve suç işleyenlerin %86'sını ilkökul mezunu vatandaşlar oluşturmaktadır (ANONİM 2000).

Mağdur, suçu oluşturan fiilden doğrudan tecavüze uğrayan kimse veya kimselerdir. Her suçun biri devamlı ve genel yani her suç için ortak, diğeri özel yani suçtan suça değişebilen olmak üzere iki ayrı mağduru vardır. Her suç dolaylı da olsa devlete ait genel bir kamusal menfaatin ihlali olduğu için bu menfaatin sahibi olan devletin her suçun devamlı mağduru olacağı doğaldır (TOROSLU 1988).

Devlet ormanından ağaç kesme suçunda devlet hem genel hem de özel mağdurdur. Çünkü söz konusu suç devletin tasarrufu altında bulunan ormanlarda işlenmektedir. Özel ormandan yada özel sahipli araziden ağaç kesilmesi halinde suçun mağduru özel mülk sahibidir. Burada suçun özel mağduru da mülk sahibleridir.

4.5 Suçun Konusu

Bir suçun maddi konusu denince, suç teşkil eden harekete maruz kalan veya üzerinde suç teşkil eden hareketin gerçekleştirildiği şahıs veya eşya anlaşılır.

Orman suçlarında maddi konu, suç teşkil eden fiilin gerçekleştiği orman emlakidir (GÜNEŞ 2001). Orman emlaki, ormanı oluşturan unsurların tümüdür. Ağaç kesme suçunun konusu ise "ağaç"tır. Yargılama aşamasında çoğu kez tereddüde düşülen hususlardan birisi de

ağaççıklardır. Çünkü ağaççıklar, ağaç kabul edilmeyip 6831 Sayılı Kanun'un 91/5. maddesi hükmüne göre cezalandırılmaktadırlar.

Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 16.05.2001 yılında verdiği 2001/4581-5190 sayılı kararında OGM'nin 1964 tarih 138 sayılı tebliğinde maki formasyonu arasında gösterilen delice (yabani zeytin) ve Keçiboynuzu'nu yakacak emval veren ağaçlar olarak kabul etmiş ve 91/2. maddeye göre cezalandırmıştır (ARAS 2002). Dairenin özellikle pırnal meşesi, kermes meşesi, mazi meşesi, şimşir, alıç, ahlat vs gibi türlerin adı geçen 138 sayılı tebliğe atfen ağaççık olarak kabul etmesi ve bu türlerin izinsiz kesilmesini 91/5. madde hükmü ile cezalandırması çelişki yaratmaktadır.

4.6 Ağaç Kesme Suçunda Görünen İştirak Şekilleri

Suçta iştirak konusunda ceza kanunlarında değişik sistemleri bulunmaktadır. Genellikle kanunlarda kabul edilen ve bizim ceza kanunumuzun da kabul ettiği sisteme "ikilik sistemi" denilmektedir. Daha geniş adı "suça katılanları değişik şekillerde belirten sistem" olarak doktrinde belirtilmiştir (ÖNDER 1992).

Türk Ceza Kanunu ikili sistemi, asli ve fer-i fail ayrımının esaslarının belirlenmesi için ileri sürülen teorilerden objektif teoriyi ve bu teoriden de "şekli objektif teori" grubuna göre tanzim edilmiştir. Türk Ceza Kanunu'nun 64 ve 65. maddelerinde düzenlenen bu sisteme göre; suç tipindeki icra hareketini gerçekleştirene "asli fail", neticenin meydana gelmesinde maddi veya manevi katkıda bulunanları "fer-i fail" adı verilmektedir (CENTEL 2001).

Ağaç kesme suçunda asli ve fer-i iştirak kısaca şu şekillerde görülebilir. Ağaç kesme suçunda azmettirme halinin görülmesi mümkündür. Ancak azmettiren genellikle azmettirdiği kişiye şahsi bir çıkar sağlamaktadır. Yada değişik bir örnekle; yakacak odun yada inşaat yapımında kullanılmak üzere oğluna ağaç kesme kararını verdirmiş babanın da azmettirici olduğu söylenebilir. Buradan da anlaşılacağı üzere ağaç kesme suçunda asli iştirak mümkündür.

Fer-i iştirak, fiilin işlenmesine yarayacak iş ve vasıta sağlanması yada suçun gerçekleşmesini sağlayan, kolaylaştıran eylemlerde bulunulmasıdır. Ağaç kesme suçunda fer-i iştirak, faile vasıta sağlanması, kesme eylemi sırasında gözcülük yapmak veya nakil sırasında eskortluk yapmak şekillerinde görülmektedir.

5. AĞAÇ KESME SUÇUNDA KORUNAN HUKUKİ YARAR

Her suç bir hukuki konuya sahiptir. Suçun ihlal ediciliği kaynağını hukuki konudan alır. Her suçta nasıl bir fail varsa bir de hukuki konu vardır (TOROSLU 1988).

Orman suçlarında korunan hukuki yarar kamu menfaatidir. Orman suçları, vahim ve cemiyet menfaatine doğrudan doğruya tecavüz eden fiiller olarak telakki edilirler. Ancak burada orman suçlarını bir bütün olarak ele almak gerekir. Bu suçların ortak vasfı ormanlar üzerinde zarar veya tehlikeye sebep olmak olduğuna göre korunan hukuki yararı tüm orman suçları açısından tespit etmenin bir sakıncası bulunmadığı düşünülmektedir (GÜNEŞ 2001).

6. AĞAÇ KESME SUÇUNUN İŞLENDİĞİ YER

Yapılan çalışmanın konusu itibarıyla ağaç kesme suçunun işlendiği yer öncelikle 6831 sayılı Orman Kanunu'na tabi yerler dikkate alınarak incelenmiştir. 6831 Sayılı Kanun ormanların

muhafazası, idaresi ve geliştirmesi amacı ile hazırlanmış olduğundan ormandan ağaç kesme suçunun işlendiği yer "orman sınırları" içinde kalan sahalardır.

Suçun Devlet ormanlarında işlenmesi halinde, ağaç kesme suçu 6831 Sayılı Kanun'un 14. maddesine istinaden 91. maddesi ile cezalandırılmaktadır. Bu nedenle suçun kanunun 91. maddesi ile cezalandırılabilmesi için öncelikle o yerin devlet ormanı sınırları içerisinde gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi gerekmektedir.

Suçun özel ormanlarda işlenmesi halinde, 6831 Sayılı Kanun'un ceza hükümleri başlıklı bölümünün 101. ve 102. maddeleri doğrudan özel ormanları ilgilendiren maddelerdir. Bunun dışında özel ormanlarda kanunun 14, 17, 19 ve 41. madde hükümlerine tabi olduğundan (md 56 istinaden) bu yasaklara uygulanacak cezalarla ilgili 91, 93, 95 ve 100. maddelerinde belirtilen hükümlere tabidirler. Ancak 14. maddenin A ve B bentlerinde yer alan eylemlerin özel orman sahipleri tarafından işlenmesi halinde 91. maddenin daha hafif ceza içeren 7. fıkrasına göre cezalandırılırlar. Dikiliden ağaç kesme ve tarla açma suçlarında kanunun 112, 113, ve 114. maddeleri uyarınca özel orman sahipleri aleyhine tazminata hükümlenmemektedir (AYGEN 2000). Ayrıca özel orman sahipleri tohum ve fidandan yetiştirdikleri özel ormanlarında diledikleri gibi kesim, düşük, devrik toplama ve nakil işlemi yapabilmektedirler. Bu nedenle 14. maddenin (A) ve (B) bendinde yazılı hükümlerden muaftırlar. Özel ormanlarda ayrıca 6831 Sayılı Kanun'un 116. maddesinde düzenlenen türden kişilere yani tapulu kesimlere izin verilmemektedir.

Suçun Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlarda işlenmesi halinde, Devlet ormanları için tatbik edilen 6831 Sayılı Kanun'un 14, 17, 18, 19, 20, 21, 41, 42. madde hükümleri, hükmü şahsiyeti amme müesseselerine ait ormanlar hakkında da tatbik olunmaktadır.

7. ORMAN SINIRI DIŞINDA AĞAÇ KESME EYLEMİNİN HİRSIZLIK SUÇU KABUL EDİLMESİ

Ağaç kesme suçunun hırsızlık suçu olduğuna hükmedilmesi için suçun 6831 Sayılı Kanun'da düzenlenmemiş olması gerekmektedir. Orman sınırları dışında gerçekleşen ağaç kesme eylemi aşağıda tespit edilen yerlerde gerçekleştiği takdirde TCK'nın 491/1.²⁴ maddesi hükmüne göre cezalandırmaktadır.

- Suç konusu yerin orman sayılmayan, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden olması yani hazineye kayıtlı saha içinde olması²⁵,
- Köy tüzel kişiliğine ait yer olması²⁶,

²⁴ Madde 491 - (Değişik : 9/7/1953 - 6123/1 md.)

Her kim, diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alırsa altı aydan üç seneye kadar hapsedilir.

(Ek : 6/6/1991 - 3756/12 md.) Ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerjide taşınabilir mal sayılır.

Hırsızlık:

1. Resmî dairelerde ve evrak mahzenlerinde bulunan, Devlete ait mal ve evrak veya umumi müesseselerde muhafaza olunan yahut diğer mahallerde bulunup menafi umuma ait olan eşya hakkında vukubulursa; cezası bir seneden beş seneye kadar haptistir.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarıda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın aşağı haddi iki sene haptistir.

²⁵ Maliye hazinesine ait dere yatağından ağaç kesmek hırsızlık suçunu oluşturur. TCK'nın 491. maddesi ile hüküm kurulmalıdır (Y.3CD., 228.05.2001, 2001/51354-5714) (ARAS 2002).

²⁶ Sanığın sabit olan köy tüzel kişiliğine ait araziden ağaç kesmesi eyleminin TCK'nın 491/ilk maddesi kapsamında kalan hırsızlık suçunu oluşturacağı gözlemlenmektedir....." Yargıtay 3.CD. 22.03.1999, 1999/1642-3331 E,K.) (ARAS 2002).

- Köy merası olması²⁷,
- Sahipli arazi olması, ancak suç işleyen arazi sahibinin dışında biri olması ve sahibinden izin alınmadan suçun işlenmesi,
- Metruk, faal olmayan köy ve kasaba mezarlıklarından olması,
- 2/B uygulaması ile hazine adına orman sınırı dışına çıkarılan yerlerden olması, hallerinde eylem hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilir²⁸.

8. AĞAÇ KESME SUÇUNDA SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

Ağaç kesme suçunda suçun özel görünüş şekillerinden, teşebbüs, iştirak, müteselsil suç, mütemadi suç, karma suç şekillerini görmek mümkündür.

8.1 Ağaç Kesme Suçunda Teşebbüs

Kişinin, işlemeyi kastettiği suçun icra hareketlerine başladıktan sonra elinde olmayan sebeplerle neticeyi gerçekleştirememesi teşebbüs olarak tanımlanmaktadır (DÖNMEZER/ERMAN 1994).

6831 sayılı Orman Kanunu'nda düzenlenen suçlar arasında ihmali hareketlerle işlenen orman yangınına yetkili makamlara ihbar etmeme gibi bazı suçlar teşebbüse elverişli değilken, ormanlarda en fazla işlenen suçlar içinde yer alan odun materyali üzerinde işlenen suçlar teşebbüse elverişlidir (GÜNEŞ 2001). Kanun'un 91/1-2. fıkralarında yazılı dikiliden ağaç kesme suçu için Yargıtay 3. Ceza Dairesi geçmiş yıllarda ağacın hayatiyetini kaybetmeyecek şekilde kesilmesini ağacı yaralama olarak kabul edip, 6831 SK'nın 91/5. maddesiyle cezalandırırken, son yıllarda bu suçlar için teşebbüsü mümkün görmektedir. Yargıtay uygulamalarında ormandan dikili ağacı kesme kastıyla failin baltayı (ya da herhangi bir kesim aleti ile) ağaca vurmak için kaldırmaması ancak ağaca baltayı hiç vurmadan iradesi dışında eylemin önlenmesini ağaç kesmeye "eksik teşebbüs" olarak değerlendirmiştir. Failin ağacı kesmeye başlamış olması, fakat failin iradesi dışındaki mani bir sebeple kesimin tamamlanamamış (kesme işlemi ağacın hayatiyetini devam ettirebileceği derecede kalmış olmalı) olması ise ağaç kesme suçuna "tam teşebbüs" olarak değerlendirilmektedir (AYGEN2000; ÖZDEMİR/DEDA 1991). Yargıtay'ın son yıllardaki uygulaması doğrultusunda ağaç kesme suçu için eksik ve tam teşebbüsün mümkün olduğu savunulabilir.

8.2 Ağaç Kesme Suçunda Müteselsil Suç Kavramı

Müteselsil suç, aynı suç işleme kararı yasanın aynı hükmünün birden fazla ihlalidir. Müteselsil suçun özelliği ortada birkaç suç bulunduğu halde bunların tek suç sayılarak faile tek ceza verilmesidir (CENTEL 2001). Bir suçun müteselsil suç kavramına girmesi için; değişik zamanlarda birden fazla suç işlenmiş olması, aynı yasa hükmünün ihlal edilmiş olması, suçların aynı suç işleme kararı ile işlenmiş bulunması gerekmektedir (MALKOÇ/GÜLER 1993).

Ağaç kesme suçunun hangi durumlarda müteselsil suç kavramına girdiği hangi durumlarda girmediyi, suçun işlendiği yer, suç tarihi ve suçun işlenme kastına göre

²⁷ Köy merasından sahiplenmek amacıyla ağaç kesilmesi hırsızlık suçunu oluşturur. (Y.3.CD., 24.03.1999, 99/1495-3551) (MESTAV 2001).

²⁸ 2/B uygulaması ile Hazine adına orman sınırı dışına çıkarılan yerden ağaç kesilmesi TCK 49/1. maddesinde yazılı suçu oluşturur. (Y.3.CD., 10.10.2001, 2001/8802-9621) (ARAS 2002).

değerlendirilmektedir. Bu husus maddeleştirilirse, ağaç kesme suçu için şu durumlarda müteselsil suç kavramı geçerlidir.

- Aynı bölmeden kısa aralıklı tarihlerde ağaç kesilmesi
- Aynı kasıfla, kısa aralıklarla ağaç kesilmesi hallerinde müteselsil suç mümkündür.

8.3 Mütemadi Suç

Suç tamam olduğu halde herhangi bir fiili veya hukuki kesinti meydana gelmediği sürece bitmemektedir, bu duruma mütemadi suç denmektedir. Ağaç kesme suçu ise mütemadi olarak işlenebilen bir suç tipi değildir.

8.4 Karma Suç

Karma suç tanımı genel esasları bakımından mürekkep suç tanımına yakındır. Ancak aralarındaki fark karma suçta fail tasarladığı fiili gerçekleştirmek için yasanın suç saydığı diğer fiili zorunlu olarak yapmak durumundadır (CENTEL 2001).

Ormandan tarla açma (6831 SK. md 93) maksadı ile ağaç kesmek, gerçekleştirilen eylemin açma suçunun unsuru olması nedeniyle karma suç tipine uymaktadır. Çünkü orman ağaçlarının bulunduğu bir sahada açma suçunun gerçekleşmesi için sahada bulunan ağaçların kesilmesi zorunludur. Bu sebeple fail yasanın suç saydığı izinsiz ağaç kesme fiilini zorunlu olarak yapmıştır. Hükmedilecek ceza ağaç kesme suçu için verilen ceza olmayıp yeniden tarla açma suçu için hükmedilen cezadır.

9. YARGILAMA USULÜ

Ağaç kesme suçunda görevli mahkemeler Sulh Ceza Mahkemeleridir. Yetkili mahkeme ise teşebbüste son icrai hareketin vuku bulduğu, mütemadi ve müteselsil suçlarda temadi ve teselsülün bittiği yerin mahkemesidir.

9.1 Suçun Kovuşturulması

Ormanların korunması günümüzde, Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde Orman İşletme Müdürlükleri tarafından yapılmaktadır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 79. ve 82. maddeleri gereğince suç zaptı tanziminde "orman memuru" olan herkes yetkilidir. Ayrıca talep halinde polis, jandarma, köy muhtarı ve bekçileri orman memurlarına yardıma mecburdurlar (6831 SK. md 79). Kanunen orman memuru olan herkes ormanların korunmasında görevlidir ancak ormanların korunmasında asli kolluk kuvvetleri orman muhafaza memurlarıdır.

Orman muhafaza memurları suçların önlenmesi ve suçluların yakalanmasında silah taşıma yetkisi olan memurlardandır. Ancak orman muhafaza memurları silahlarını genel kolluk kuvvetlerine tanınan hak ölçüsünde kullanamamaktadırlar. Orman memurları, polis ve jandarmanın yaptığı görev paralelinde hizmet yaptıkları halde, kendilerine onlara tanınan ölçüde bir silah kullanma yetkisi tanınmamıştır (MESTAV 2001). Çünkü 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 78. maddesi orman memurlarının silah kullanma yetkilerini TCK'nun 49. maddesi gereğince kısıtlamıştır.

6831 Sayılı Kanun'un 79. maddesi "orman memurlarının" orman suçlarına ilişkin suç saptama tutanakları düzenleyebileceklerini ve suç işleyenleri yakalamaya yetkili oldukları

hükümünü içermektedir. Suç saptama tutanakları orman suçları ile ilgili yapılacak kovuşturmanın dayanağını oluşturur. Suç saptama tutanakları matbu kağıt üzerinde düzenlenebildiği gibi, boş bir kağıda da düzenlenebilir. 82. maddenin 4. fıkrasında öngörüldüğü üzere suç saptama tutanakları aksi ispatlanıncaya kadar geçerli olan resmi evraklardır²⁹. Ağaç kesme suçları için suç saptama tutanaklarının nasıl düzenlendiği ve neleri içerdiği yargılama aşamasında önem arz etmektedir³⁰.

9.2 Zamanaşımı

Türk Ceza Kanunu'nda "dava zamaşıımı" ve "ceza zamaşıımı" olmak üzere iki ayrı zamaşıımı düzenlenmiştir (TCK 102, 112). Suçun işlendiği anda failin yakalanıp tutuklanması arasında belli bir zaman süreci geçmişse fail hakkında artık ceza davası açılmaz. Buna dava zamaşıımı denir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 91. maddesinde düzenlenen ağaç kesme suçuna ilişkin dava zaman aşımı süreleri şöyledir;

- Dikiliden yapacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/1); beş yıllık olağan dava zamaşıımına,
- Dikiliden yakacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/2); beş yıllık olağan dava zamaşıımına tabidir.

Ceza zamaşıımı, bir kimse aleyhine kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunmasına rağmen, mahkumiyet kararının hüküm tarihinden itibaren belli süre içinde infaz edilmemesi nedeniyle cezanın infaz yetkisinin ortadan kaldırılması demektir (DEMİRBAŞ 2002).

Ağaç kesme fiiline ilişkin ceza zamaşıımı süreleri ise aşağıdaki gibidir:

²⁹ 6831 Sayılı Yasanın 82'nci maddesi, uyarınca düzenlenen suç tutanakları aksi kanıtlanıncaya kadar geçerlidir. Bu belgenin aksi her türlü kanıtla kanıtlanabilirse de, soyut inkar yeterli değildir. (28.02.1994-3-43-69) (UYGUN 1997). Suç zaptının içeriğini inkara yönelik mücerret savunmalar tutanağın aksini kanıtlamaya yeterli nitelik ve değer taşımaz (Y.3.CD. 30.10.2001 gün ve 2001/10101-10687 E.K.) (ARAS 2002).

³⁰ Ağaç kesme suçlarında suç tutanağında yer alması gereken bilgiler şunlardır; Suçun işlendiği ormanın hangi mevkide ve mülki birim hudutları içerisinde bulunduğu, Saniğin suçun işlendiği köy nüfusuna kayıtlı olup olmadığı, fiilen bu köyde oturup oturmadığı, köyün orman içi köy olup olmadığı, Suç işlenen yerin Muhafaza Ormanı, Milli Park, yada sınırları dahilinde olup olmadığı, Kesilen ağaçların yapacak nitelikte mi yoksa yakacak nitelikte mi olduğu eğer odun şekline getirilmişse yakacak vasıflı ağaçtan elde edilip edilmediği, Kesilen ağaçların cinsi, taç alanı, tahmini yaşı, dikili haldeki dip kutru ile orta kutru, Dikiliden yapılan kesimin motorlu testere ile yapıp yapılmadığı, Kesilen ağaçların yapacak nitelikli emvalin hacmi (m³ olarak), yakacak nitelikli emvalinde kental olarak ağırlığı, dikili haldeki boyu, kaçınıcı sınıf emval olduğu, Kaç adet ağaç kesildiği, Dikili halde kesilen ağacın sürgün, şah, filiz ve ya tek kökten mi yetişmiş olduğu, Ağacın hayatiyetini kaybedip kaybetmediği, Kesilen ağacın kesilmeden önceki yaşı mi yoksa kurumu olduğu, Ağacın dikiliden hangi tarihte kesildiği, Kesim anında yakalanan ağacın reçinelerinin akıp akmadığı, Kesilen ağacın fidan vasfında olup olmadığı, Yaşının ilerlemiş olmasına rağmen ekstrem durumlar sebebiyle gövde çapının 8 cm'in altında olup olmadığı, belirtilmelidir.

- Dikiliden yapacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/1); ceza zamanaşımı 10 sene,
- Dikiliden yakacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/2); ceza zamanaşımı 10 senedir.

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yüzyıllar boyu süregelen doğal kaynakların tahribi ekosistemin dengesini bozmuş ve bu tahribatlar yerkürede bazı canlıların nesillerini tüketirken bazılarının yaşam ortamlarının değişmesine ve yaşamlarının devam etmemesine neden olmuştur. En fazla tahribatı gören doğal kaynakların arasında ormanlar başı çekmektedir. İnsanoğlu bazen keyfîyet bazen zorunluluk bazen de maddiyatçı bir yaklaşımla ormanları bencilce tahrip etmiş ve etmektedir. Ülkemiz bu tahribatın gerek geçmişte gerekse günümüzde yaşandığı yerlerden biridir. Ormanların korunması ve geliştirilmesine ilişkin ciddi politikaların uygulanması ancak 21. yüzyılın başlarında gerçekleştirilebilmiştir.

Ormanların asli unsurlarından biri olan ağaçlar orman varlığı içinde yer alan unsurlardan en fazla etkilenen canlılardır. Geçmişe döndüğümüzde İslam Hukuku'na ait "Şirketi İbaha" kavramı ile su, ot ve ateşten faydalanmanın serbest olduğunu kabul eden anlayış ve ağacında ot nevinden sayılması ağaçlara ve bununla birlikte ormanlara uzun yıllar zarar vermiştir.

Tarihimize baktığımızda dönemin yöneticilerinin ormanlar üzerine eğilmeleri ve ormanlara ilişkin yasal düzenlemeler yapmaları hususunda ilk amaçlarının ormanlardan menfaat ve gelir sağlamak olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Bu anlayış ormanlara ilişkin ilk ciddi adım olan Orman Nizamnamesi'nden günümüz kanunlarına kadar korunmuştur. Günümüz kanunlarına kadar korunan sadece ormanları gelir kaynağı olarak gören anlayış değil aynı zamanda kanunlarda yazılı bazı ifadelerin de aynen korunmasıdır. Özellikle ağaç kesme suçu kapsamında değerlendirilen "kömür yapma" ve "kabuk soyma" gibi ifadeler Orman Nizamnamesi'nden günümüze kadar korunmuştur. Modern çağda yaşadığımız bu günlerde ormanlara karşı girişilecek her türlü usulsüz eylemi suç kabul eden genel bir ifade henüz kanunlarımızda yer almamıştır.

Bu genel tespitten ardından yapılan çalışmadan çıkan sonuçlar şöyle sıralanabilir.

6831 sayılı Orman Kanunu, ormanlardan usulsüz ağaç kesme fiillerini "Ormanların Korunması" başlıklı bölümünün 14. maddesinde yasaklamış ve 91. maddesi ile de cezalarını tayin etmiştir. Özel bir kanun olan 6831 sayılı Orman Kanunu gerek yukarıda belirtilen yasak ve ceza hükümleri bakımından gerek diğer hükümleri bakımından özensiz ve ihtiyacı karşılayamayan bir kanundur.

Kanun bazı kavramları net ifade etmemiş ve bununla birlikte suç teşkil etmesi gereken bazı hususlara da yer vermemiştir. Bu durum yargılama esnasında yerel mahkemeleri ve temyiz makamını arayışlara itmiş bazen de kamu vicdanını rahatsız edecek kararların çıkmasına neden olmuştur.

Bu sonuç netleştirilecek olursa şu hususlar belirtilebilir,

- Kanunun 14. maddesine istinaden 91. maddesinde belirtilen "yapacak emval" ifadesinin ne anlam ihtiva ettiği net değildir. Araştırmacıların ve yazarların bu ifade için kullandıkları tanım "endüstriyel odun" için yapılan ve mevzuatta yer alan bir yönetmeliğe ait bir tanımdır. Bir ağacın yapacak yada yakacak emval veren ağaç olarak ayrımı ceza tespiti için önem arz etmektedir.

- Kanununun 91. maddesinin 2. fıkrasından yakacak emval veren ağaçların odun ve kömür yapılması amacıyla kesilmesi halinde cezalandırılacağı anlamı çıkmaktadır. Maddenin amacı dikili yakacak vasıflı ağaç kesilmesini cezalandırmaktır. Ayrıca bu konuyla ilgili şunu da belirtmekte fayda vardır kanununun 2896 sayılı kanunla yapılan değişiklikten önceki halinde de yine benzer bir anlatım bozukluğu yer almıştır.
- Kanununun 91/1. maddesinin 1. cümlesi ve aynı zamanda 2. fıkrasının birinci cümlesi için de geçerli olan diğer bir husus, yasa koyucunun ağaç kesme fiili için öngördüğü cezada, ağaçların yaş yada kuru olması konusunda ayırım yapmamış olmasıdır. Dikili yaş ve kuru ağaç kesimini aynı ceza ile cezalandırılması hakkaniyete uymamaktadır.
- Kanununun 91/1. fıkrası son cümlesi hükmü ile ilgili olarak yargılama aşamasında kanunun özüne uygun hareket edilmemektedir. Çünkü sözü edilen fıkrada “20 santimetre kutrundan aşağı olanlar” cümlesi yer almaktadır. Cümlede “orta kutur” ifadesi yer almamasına rağmen yerel mahkemeler ve Yargıtay kararlarını “orta kutru” gözönüne alarak vermektedir. Ayrıca Orman Hukuku konusunda çalışan pek çok yazar da kanun maddesinde geçen “kutur” ifadesini “orta kutur” olarak yorumlamışlardır. Şayet yasa koyucunun kuturdan kastı orta kutur olsa idi 91. maddenin 4. fıkrasında “orta kutur” ifadesini açık olarak koymazdı. Bununla birlikte orta kutur hesaplamasında kullanılan yöntem kesin sonuçları ortaya koymamakla birlikte yaklaşık sonuç vermektedir.
- Ağaç kesme suçu için tayin edilen para cezalarına ilişkin olarak, para cezaları suçun işlendiği tarih dikkate alınarak karara bağlanmaktadır. Eğer suç zamanaşımına uğramamış ve yargılaması uzun müddet sürmüş ise hükmedilen para cezası çok düşük miktarlarda kalmaktadır. Bu durum kamu vicdanını rahatsız etmektedir.
- Kanun, ülke ormanlarının önemli bir kısmını oluşturan ağaççıkların korunmasında caydırıcı önlemler almamıştır. Kuru ağaçlar ile yaş ağaçlara aynı cezaya hükmetmesine karşılık bazı türleri ikinci sınıf tomruk olarak kullanılan ağaççıkları ön ödemeye tabi 91/5. madde ile cezalandırmıştır. Yargıtay son yıllarda verdiği bir kararında (YCGK 2001/4581-5190), bir ağaççık türünü (keçiboynuzu) yakacak emval veren ağaç olarak kabul etmiş olmasına rağmen bu karar halen yerleşik kararlar arasına girememiştir.
- Kanun, orman suçlarının kovuşturulmasında ve suçların önlenmesinde en önemli görevi yapan orman koruma memurlarına genel kolluk kuvvetlerine tanınan silah kullanma yetkisi tanımamış, her vatandaşa tanınan meşru müdafaa durumunda geçerli silah kullanma hakkını tanımakla yetinmiştir. Bu husus suç işleme kastı içinde bulunanları cesaretlendirmekle birlikte görevli memurların görevini yapmasında engel teşkil etmektedir.

Ceza hukuku ilkeleri açısından değerlendirilen ağaç kesme suçuna ilişkin ortaya şu sonuçlar konmuştur:

- Ağaç kesme suçunda tam ve eksik teşebbüs görülmektedir. Ancak tam teşebbüsün tespitinde Yargıtay’ın kullandığı, ağacın 1/3’ünün kesilmesi durumunda tam teşebbüse hükmedileceği şeklinde matematiksel olgulara dayanan değerlendirme ormancılık ilmine ters düşmektedir. Tam teşebbüsün mümkün olması için değerlendirmenin matematiksel olgularla değil konunun uzmanı bilirkişiler tarafından bilimsel gerçekler göz önüne alınarak yapılması gerekir.
- Ağaç kesme suçunun manevi unsuru kastur. Suçta fail tipe uygun hareketi önceden düşünüp öngörmekte, suçun gerçekleşmesi için hangi hareketi yapacağını ve neticeyi bilmekte, bunu da isteyerek yapmaktadır.
- 6831 sayılı Orman Kanunu’nda düzenlenmemiş olmasına rağmen ağaç kesme suçunda taksir bir diğer kusur türüdür.
- Ağaç kesme suçu kanunda düzenlenişi itibari ile “bağlı hareketli” suçtur.

- Ağaç kesme suçunun mütemadi olarak işlenebilen bir suç tipi olmadığı ani olarak işlenebilen suç tipi olduğu görüşü savunulabilir. Çünkü hareketten doğan netice devam etmemekte derhal sona ermektedir.
- Ağaç kesme suçu için asli iştirak ve kişisi asli fail, fer-i iştirak ve kişisi fer-i fail mümkündür.
- Ağaç kesme suçu, ormandan tarla açma maksadı ile gerçekleşirse eylemin açma suçunun unsuru olması nedeniyle karma suç tipine uymaktadır.
- Ağaç kesme suçu, hazineye ait arazi, köy tüzel kişiliklerine ait sahalar ve sahipli arazi vs. sınırları içinde gerçekleşirse hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmektedir. Devlet ormanı sınırları içerisinde gerçekleşen aynı suç orman suçu kabul edilmekte ve hırsızlık suçu olarak değerlendirilmemektedir. Bunun sonucu olarak Devlet ormanından ağaç kesme suçu işleyenler kamu hukuku yönünden herhangi bir yaptırımla karşılaşmamaktadırlar. Oysa ormandan ağaç kesme suçu hırsızlık suçu kabul edildiğinde yüz kıvartıcı suçlar grubuna dahil olacağından bu suçları işleyenlerin yasadaki ayrık durumlar hariç olmak üzere adli sicildeki kayıtları uzun yıllar silinmeyecek dolayısıyla cezalarını çeksefer dahi bazı kamusal haklardan yararlanamayacaklardır.

Çalışmada ortaya konan sonuçlara ilişkin öneriler aşağıda sıralanmıştır.

1. 6831 sayılı Orman Kanunu'nda ağaç kesme suçunun cezalandırılması konusunda ağaçların ölümüne neden olan her türlü eylemin suç olarak kabul edildiğine dair hüküm konmalı ve kanunilik ilkesi korunmalıdır.
2. Ağaç kesme suçu "serbest hareketli suç" olarak düşünülmeli ve kanunda ağacın ölmesine neden olan her türlü hareketin suç sayılması gerektiği belirtilmelidir. Çünkü amaç ağaçları ve ormanları korumak ve oluşabilecek zararları önlemektir.
3. Kanunda yer alan çelişkili ve net olmayan ifadeler tekrar gözden geçirilerek anlaşılabilir bir dil kullanılarak düzenlenmelidir.
4. Ağaç kesme suçu için hükmedilen para cezalarının tayininde suçun işlendiği tarih değil kararın verildiği tarih dikkate alınarak cezaya hükmedilmelidir.
5. Ülke ormanlarının önemli kısmını
6. oluşturan ağaççıklar için ağaçlara uygulanan ceza hükümleri uygulanmalı ve bu yönde mevcut yasada değişiklik yapılmalıdır.
7. Ormanların korunmasında en önemli görevi yapan orman koruma memurlarına genel kolluk kuvvetlerine tanınan silah kullanma yetkisi tanınmalı ve mevcut yasada bu yönde değişiklik yapılmalıdır.
8. 6831 Sayılı Kanun'un 91. maddesinde ağırlaştırıcı haller ile birlikte fazla ceza tayin edilerek Anayasa'nın kanunilik ilkesine aykırılık söz konusudur. Yasada değişiklik yapılarak temel cezanın dışında ağırlaştırıcı haller yeniden düzenlenmelidir.
9. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin talep yazısı üzerine, Orman Genel Müdürlüğü'nün 03.09.1964 gün ve 1950-138 sayılı tebliği ile hazırlanan ormancılığa ait deyimler ve tanımlar gözden geçirilerek günümüz ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

Bu önerilerin dışında ağaç kesme suçuna ilişkin daha genel bir sonucun çıkarılması düşünülmektedir aşağıdaki görüş sunulmuştur:

Devlet ormanından ağaç kesme suçu devlet malına yönelik hırsızlık suçunu oluşturmaktadır. Orman sınırı dışında ağaç kesilmesi eylemi karşısında kabul edilen anlayış orman sınırı içinde işlenen ağaç kesme suçu içinde geçerli olmalıdır. Bunun için 6831 sayılı yasada değişiklik yapılarak ağaç kesme suçunun cezası Türk Ceza Kanunu'na atfedilmelidir.

ağaççıklardır. Çünkü ağaççıklar, ağaç kabul edilmeyip 6831 Sayılı Kanun'un 91/5. maddesi hükmüne göre cezalandırılmaktadırlar.

Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 16.05.2001 yılında verdiği 2001/4581-5190 sayılı kararında OGM'nin 1964 tarih 138 sayılı tebliğinde maki formasyonu arasında gösterilen delice (yabani zeytin) ve Keçiboynuzu'nu yakacak emval veren ağaçlar olarak kabul etmiş ve 91/2. maddeye göre cezalandırmıştır (ARAS 2002). Dairenin özellikle pırnal meşesi, kermes meşesi, mazı meşesi, şimşir, alıç, ahlat vs gibi türlerin adı geçen 138 sayılı tebliğe atfen ağaççık olarak kabul etmesi ve bu türlerin izinsiz kesilmesini 91/5. madde hükmü ile cezalandırması çelişki yaratmaktadır.

4.6 Ağaç Kesme Suçunda Görülen İştirak Şekilleri

Suçta iştirak konusunda ceza kanunlarında değişik sistemleri bulunmaktadır. Genellikle kanunlarda kabul edilen ve bizim ceza kanunumuzun da kabul ettiği sisteme "ikilik sistemi" denilmektedir. Daha geniş adı "suça katılanları değişik şekillerde belirten sistem" olarak doktrinde belirtilmiştir (ÖNDER 1992).

Türk Ceza Kanunu ikili sistemi, asli ve fer-i fail ayrımının esaslarının belirlenmesi için ileri sürülen teorilerden objektif teoriyi ve bu teoriden de "şekli objektif teori" grubuna göre tanzim edilmiştir. Türk Ceza Kanunu'nun 64 ve 65. maddelerinde düzenlenen bu sisteme göre; suç tipindeki icra hareketini gerçekleştiren "asli fail", neticenin meydana gelmesinde maddi veya manevi katkıda bulunanları "fer-i fail" adı verilmektedir (CENTEL 2001).

Ağaç kesme suçunda asli ve fer-i iştirak kısaca şu şekillerde görülebilir. Ağaç kesme suçunda azmettirme halinin görülmesi mümkündür. Ancak azmettiren genellikle azmettirdiği kişiye şahsi bir çıkar sağlamaktadır. Yada değişik bir örnekle; yakacak odun yada inşaat yapımında kullanılmak üzere oğluna ağaç kesme kararını verdimiş babanın da azmettirici olduğu söylenebilir. Buradan da anlaşılacağı üzere ağaç kesme suçunda asli iştirak mümkündür.

Fer-i iştirak, fiilin işlenmesine yarayacak iş ve vasıta sağlanması yada suçun gerçekleşmesini sağlayan, kolaylaştıran eylemlerde bulunulmasıdır. Ağaç kesme suçunda fer-i iştirak, faile vasıta sağlanması, kesme eylemi sırasında gözcülük yapmak veya nakil sırasında eskortluk yapmak şekillerinde görülmektedir.

5. AĞAÇ KESME SUÇUNDA KORUNAN HUKUKİ YARAR

Her suç bir hukuki konuya sahiptir. Suçun ihlal ediciliği kaynağını hukuki konudan alır. Her suçta nasıl bir fail varsa bir de hukuki konu vardır (TOROSLU 1988).

Orman suçlarında korunan hukuki yarar kamu menfaatidir. Orman suçları, vahim ve cemiyet menfaatine doğrudan doğruya tecavüz eden fiiller olarak telakki edilirler. Ancak burada orman suçlarını bir bütün olarak ele almak gerekir. Bu suçların ortak vasfı ormanlar üzerinde zarar veya tehlikeye sebep olmak olduğuna göre korunan hukuki yararı tüm orman suçları açısından tespit etmenin bir sakıncası bulunmadığı düşünülmektedir (GÜNEŞ 2001).

6. AĞAÇ KESME SUÇUNUN İŞLENDİĞİ YER

Yapılan çalışmanın konusu itibarıyla ağaç kesme suçunun işlendiği yer öncelikle 6831 sayılı Orman Kanunu'na tabi yerler dikkate alınarak incelenmiştir. 6831 Sayılı Kanun ormanların

muhafazası, idaresi ve geliştirmesi amacı ile hazırlanmış olduğundan ormandan ağaç kesme suçunun işlendiği yer "orman sınırları" içinde kalan sahalardır.

Suçun Devlet ormanlarında işlenmesi halinde, ağaç kesme suçu 6831 Sayılı Kanun'un 14. maddesine istinaden 91. maddesi ile cezalandırılmaktadır. Bu nedenle suçun kanunun 91. maddesi ile cezalandırılabilmesi için öncelikle o yerin devlet ormanı sınırları içerisinde gerçekleşip gerçekleşmediğinin incelenmesi gerekmektedir.

Suçun özel ormanlarda işlenmesi halinde, 6831 Sayılı Kanun'un ceza hükümleri başlıklı bölümünün 101. ve 102. maddeleri doğrudan özel ormanları ilgilendiren maddelerdir. Bunun dışında özel ormanlarda kanunun 14, 17, 19 ve 41. madde hükümlerine tabi olduğundan (md 56 istinaden) bu yasaklara uygulanacak cezalarla ilgili 91, 93, 95 ve 100. maddelerinde belirtilen hükümlere tabidirler. Ancak 14. maddenin A ve B bentlerinde yer alan eylemlerin özel orman sahipleri tarafından işlenmesi halinde 91. maddenin daha hafif ceza içeren 7. fıkrasına göre cezalandırılırlar. Dikiliden ağaç kesme ve tarla açma suçlarında kanunun 112, 113, ve 114. maddeleri uyarınca özel orman sahipleri aleyhine tazminata hükümlenmemektedir (AYGEN 2000). Ayrıca özel orman sahipleri tohum ve fidandan yetiştirdikleri özel ormanlarında diledikleri gibi kesim, düşük, devrik toplama ve nakil işlemi yapabilmektedirler. Bu nedenle 14. maddenin (A) ve (B) bendinde yazılı hükümlerden muafırlar. Özel ormanlarda ayrıca 6831 Sayılı Kanun'un 116. maddesinde düzenlenen türden kesimlere yani tapulu kesimlere izin verilmemektedir.

Suçun Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Ormanlarda işlenmesi halinde, Devlet ormanları için tatbik edilen 6831 Sayılı Kanun'un 14, 17, 18, 19, 20, 21, 41, 42. madde hükümleri, hükmü şahsiyeti amme müesseselerine ait ormanlar hakkında da tatbik olunmaktadır.

7. ORMAN SINIRI DIŞINDA AĞAÇ KESME EYLEMİNİN HIRSIZLIK SUÇU KABUL EDİLMESİ

Ağaç kesme suçunun hırsızlık suçu olduğuna hükmedilmesi için suçun 6831 Sayılı Kanun'da düzenlenmemiş olması gerekmektedir. Orman sınırları dışında gerçekleşen ağaç kesme eylemi aşağıda tespit edilen yerlerde gerçekleştiği takdirde TCK'nın 491/I.²⁴ maddesi hükmüne göre cezalandırmaktadır.

- Suç konusu yerin orman sayılmayan, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerden olması yani hazineye kayıtlı saha içinde olması²⁵,
- Köy tüzel kişiliğine ait yer olması²⁶,

²⁴ Madde 491 - (Değişik : 9/7/1953 - 6123/1 md.)

Her kim, diğerinin taşınabilir malını rızası olmaksızın faydalanmak için bulunduğu yerden alırsa altı aydan üç seneye kadar hapsolünür.

(Ek : 6/6/1991 - 3756/12 md.) Ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerjide taşınabilir mal sayılır.

Hırsızlık:

1. Resmî dairelerde ve evrak mahzenlerinde bulunan, Devlete ait mal ve evrak veya umumi müesseselerde muhafaza olunan yahut diğer mahallerde bulunup menafi umuma ait olan eşya hakkında vukubulursa; cezası bir seneden beş seneye kadar haptistir.

Bu maddede yazılı suçlar ikiden fazla kimseler tarafından birlikte yapılır yahut suçun işlenmesinde yukarıda yazılı hallerden iki veya daha fazlası birleşirse cezanın aşağı haddi iki sene haptistir.

²⁵ Maliye hazinesine ait dere yatağından ağaç kesmek hırsızlık suçunu oluşturur. TCK'nın 491. maddesi ile hüküm kurulmalıdır (Y.3CD., 228.05.2001, 2001/51354-5714) (ARAS 2002).

²⁶ Saniğin sabit olan köy tüzel kişiliğine ait araziden ağaç kesmesi eyleminin TCK'nın 491/ilk maddesi kapsamında kalan hırsızlık suçunu oluşturacağı gözetileceğinden....." Yargıtay 3.CD. 22.03.1999, 1999/1642-3331 E,K.) (ARAS 2002).

- Köy merası olması²⁷,
- Sahipli arazi olması, ancak suçu işleyen arazi sahibinin dışında biri olması ve sahibinden izin alınmadan suçun işlenmesi,
- Metruk, faal olmayan köy ve kasaba mezarlıklarından olması,
- 2/B uygulaması ile hazine adına orman sınırı dışına çıkarılan yerlerden olması, hallerinde eylem hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilir²⁸.

8. AĞAÇ KESME SUÇUNDA SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

Ağaç kesme suçunda suçun özel görünüş şekillerinden, teşebbüs, iştirak, müteselsil suç, mütemadi suç, karma suç şekillerini görmek mümkündür.

8.1 Ağaç Kesme Suçunda Teşebbüs

Kişinin, işlemeyi kastettiği suçun icra hareketlerine başladıktan sonra elinde olmayan sebeplerle neticeyi gerçekleştirememesi teşebbüs olarak tanımlanmaktadır (DÖNMEZER/ERMAN 1994).

6831 sayılı Orman Kanunu'nda düzenlenen suçlar arasında ihmali hareketlerle işlenen orman yangınına yetkili makamlara ihbar etmeme gibi bazı suçlar teşebbüse elverişli değilken, ormanlarda en fazla işlenen suçlar içinde yer alan odun materyali üzerinde işlenen suçlar teşebbüse elverişlidir (GÜNEŞ 2001). Kanun'un 91/1-2. fıkralarında yazılı dikiliden ağaç kesme suçu için Yargıtay 3. Ceza Dairesi geçmiş yıllarda ağacın hayatietini kaybetmeyecek şekilde kesilmesini ağacı yaralama olarak kabul edip, 6831 SK'nın 91/5. maddesiyle cezalandırırken, son yıllarda bu suçlar için teşebbüsü mümkün görmektedir. Yargıtay uygulamalarında ormandan dikili ağacı kesme kastıyla failin baltayı (ya da herhangi bir kesim aleti ile) ağaca vurmak için kaldırması ancak ağaca baltayı hiç vurmada iradesi dışında eylemin önlenmesini ağaç kesmeye "eksik teşebbüs" olarak değerlendirmiştir. Failin ağacı kesmeye başlamış olması, fakat failin iradesi dışındaki mani bir sebeple kesimin tamamlanamamış (kesme işlemi ağacın hayatietini devam ettirebileceği derecede kalmış olmalı) olması ise ağaç kesme suçuna "tam teşebbüs" olarak değerlendirilmektedir (AYGEN2000; ÖZDEMİR/DEDA 1991). Yargıtay'ın son yıllardaki uygulaması doğrultusunda ağaç kesme suçu için eksik ve tam teşebbüsün mümkün olduğu savunulabilir.

8.2 Ağaç Kesme Suçunda Müteselsil Suç Kavramı

Müteselsil suç, aynı suç işleme kararıyla yasanın aynı hükmünün birden fazla ihlalidir. Müteselsil suçun özelliği ortada birkaç suç bulunduğu halde bunların tek suç sayılarak faile tek ceza verilmesidir (CENTEL 2001). Bir suçun müteselsil suç kavramına girmesi için; değişik zamanlarda birden fazla suç işlenmiş olması, aynı yasa hükmünün ihlal edilmiş olması, suçların aynı suç işleme kararı ile işlenmiş bulunması gerekmektedir (MALKOÇ/GÜLER 1993).

Ağaç kesme suçunun hangi durumlarda müteselsil suç kavramına girdiği hangi durumlarda girmediği, suçun işlendiği yer, suç tarihi ve suçun işlenme kastına göre

²⁷ Köy merasından sahiplenmek amacıyla ağaç kesilmesi hırsızlık suçunu oluşturur. (Y.3.CD., 24.03.1999, 99/1495-3551) (MESTAV 2001).

²⁸ 2/B uygulaması ile Hazine adına orman sınırı dışına çıkarılan yerden ağaç kesilmesi TCK 491/1. maddesinde yazılı suçu oluşturur. (Y.3.CD., 10.10.2001, 2001/8802-9621) (ARAS 2002).

değerlendirilmektedir. Bu husus maddeleştirilirse, ağaç kesme suçu için şu durumlarda müteselsil suç kavramı geçerlidir.

- Aynı bölmeden kısa aralıklı tarihlerde ağaç kesilmesi
- Aynı kasıtle, kısa aralıklarla ağaç kesilmesi hallerinde müteselsil suç mümkündür.

8.3 Mütemadi Suç

Suç tamam olduğu halde herhangi bir fiili veya hukuki kesinti meydana gelmediği sürece bitmemektedir, bu duruma mütemadi suç denmektedir. Ağaç kesme suçu ise mütemadi olarak işlenebilen bir suç tipi değildir.

8.4 Karma Suç

Karma suç tanımı genel esasları bakımından mürekkep suç tanımına yakındır. Ancak aralarındaki fark karma suçta fail tasarladığı fiili gerçekleştirmek için yasanın suç saydığı diğer fiili zorunlu olarak yapmak durumundadır (CENTEL 2001).

Ormandan tarla açma (6831 SK. md 93) maksadı ile ağaç kesmek, gerçekleştirilen eylemin açma suçunun unsuru olması nedeniyle karma suç tipine uymaktadır. Çünkü orman ağaçlarının bulunduğu bir sahada açma suçunun gerçekleşmesi için sahada bulunan ağaçların kesilmesi zorunludur. Bu sebeple fail yasanın suç saydığı izinsiz ağaç kesme fiilini zorunlu olarak yapmıştır. Hükmedilecek ceza ağaç kesme suçu için verilen ceza olmayıp yeniden tarla açma suçu için hükmedilen cezadır.

9. YARGILAMA USULÜ

Ağaç kesme suçunda görevli mahkemeler Sulh Ceza Mahkemeleridir. Yetkili mahkeme ise teşebbüste son icrai hareketin vuku bulduğu, mütemadi ve müteselsil suçlarda temadi ve teselsülün bittiği yerin mahkemesidir.

9.1 Suçun Kovuşturulması

Ormanların korunması günümüzde, Orman Genel Müdürlüğü bünyesinde Orman İşletme Müdürlükleri tarafından yapılmaktadır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 79. ve 82. maddeleri gereğince suç zaptı tanziminde "orman memuru" olan herkes yetkilidir. Ayrıca talep halinde polis, jandarma, köy muhtarları ve bekçileri orman memurlarına yardıma mecburdurlar (6831 SK. md 79). Kanunen orman memuru olan herkes ormanların korunmasında-görevlidir ancak ormanların korunmasında asli kolluk kuvvetleri orman muhafaza memurlarıdır.

Orman muhafaza memurları suçların önlenmesi ve suçluların yakalanmasında silah taşıma yetkisi olan memurlardandır. Ancak orman muhafaza memurları silahlarını genel kolluk kuvvetlerine tanınan hak ölçüsünde kullanamamaktadırlar. Orman memurları, polis ve jandarmanın yaptığı görev paralelinde hizmet yaptıkları halde, kendilerine onlara tanınan ölçüde bir silah kullanma yetkisi tanınmamıştır (MESTAV 2001). Çünkü 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 78. maddesi orman memurlarının silah kullanma yetkilerini TCK'nun 49. maddesi gereğince kısıtlamıştır.

6831 Sayılı Kanun'un 79. maddesi "orman memurlarının" orman suçlarına ilişkin suç saptama tutanakları düzenleyebileceklerini ve suç işleyenleri yakalamaya yetkili oldukları

hükümünü içermektedir. Suç saptama tutanakları orman suçları ile ilgili yapılacak kovuşturmanın dayanağını oluşturur. Suç saptama tutanakları matbu kağıt üzerinde düzenlenebildiği gibi, boş bir kağıda da düzenlenebilir. 82. maddenin 4. fıkrasında öngörüldüğü üzere suç saptama tutanakları aksi ispatlanıncaya kadar geçerli olan resmi evraklardır²⁹. Ağaç kesme suçu için suç saptama tutanaklarının nasıl düzenlendiği ve neleri içerdiği yargılama aşamasında önem arz etmektedir³⁰.

9.2 Zamanaşımı

Türk Ceza Kanunu'nda "dava zamanaşımı" ve "ceza zamanaşımı" olmak üzere iki ayrı zamanaşımı düzenlenmiştir (TCK 102, 112). Suçun işlendiği anda failin yakalanıp tutuklanması arasında belli bir zaman süreci geçmişse fail hakkında artık ceza davası açılmaz. Buna dava zamanaşımı denir.

6831 sayılı Orman Kanunu'nun 91. maddesinde düzenlenen ağaç kesme suçuna ilişkin dava zaman aşımı süreleri şöyledir;

- Dikiliden yapacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/1); beş yıllık olağan dava zamanaşımına,
- Dikiliden yakacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/2); beş yıllık olağan dava zamanaşımına tabidir.

Ceza zamanaşımı, bir kimse aleyhine kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunmasına rağmen, mahkumiyet kararının hüküm tarihinden itibaren belli süre içinde infaz edilmemesi nedeniyle cezanın infaz yetkisinin ortadan kaldırılması demektir (DEMİRBAŞ 2002).

Ağaç kesme fiiline ilişkin ceza zamanaşımı süreleri ise aşağıdaki gibidir:

²⁹ 6831 Sayılı Yasanın 82'nci maddesi, uyarınca düzenlenen suç tutanakları aksi kanıtlanıncaya kadar geçerlidir. Bu belgenin aksi her türlü kanıtla kanıtlanabilirse de, soyut inkar yeterli değildir. (28.02.1994-3-43-69) (UYGUN 1997). Suç zaptının içeriğini inkara yönelik mücerret savunmalar tutanağın aksini kanıtlamaya yeterli nitelik ve değer taşımaz (Y.3.CD. 30.10.2001 gün ve 2001/10101-10687 E.K.) (ARAS 2002).

³⁰ Ağaç kesme suçlarında suç tutanağında yer alması gereken bilgiler şunlardır;
Suçun işlendiği ormanın hangi mevki ve mülki birim hudutları içerisinde bulunduğu,
Saniğin suçun işlendiği köy nüfusuna kayıtlı olup olmadığı, fiilen bu köyde oturup oturmadığı, köyün orman içi köy olup olmadığı,
Suç işlenen yerin Muhafaza Ormanı, Milli Park, yada sınırları dahilinde olup olmadığı,
Kesilen ağaçların yapacak nitelikte mi yoksa yakacak nitelikte mi olduğu eğer odun şekline getirilmişse yakacak vasıflı ağaçtan elde edilip edilmediği,
Kesilen ağaçların cinsi, taç alanı, tahmini yaşı, dikili haldeki dip kutru ile orta kutru,
Dikiliden yapılan kesimin motorlu testere ile yapıp yapılmadığı,
Kesilen ağaçların yapacak nitelikli emvalin hacmi (m³ olarak), yakacak nitelikli emvalinde kental olarak ağırlığı, dikili haldeki boyu, kaçınıcı sınıf emval olduğu,
Kaç adet ağaç kesildiği,
Dikili halde kesilen ağacın sürgün, şah, filliz ve ya tek kökten mi yetişmiş olduğu,
Ağacın hayatiyetini kaybedip kaybetmediği,
Kesilen ağacın kesilmeden önceki yaş mı yoksa kurumu olduğu,
Ağacın dikiliden hangi tarihte kesildiği,
Kesim anında yakalanan ağacın reçinelerinin akıp akmadığı,
Kesilen ağacın fidan vasfında olup olmadığı,
Yaşının ilerlemiş olmasına rağmen ekstrem durumlar sebebiyle gövde çapının 8 cm'in altında olup olmadığı, belirtilmelidir.

- Dikiliden yapacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/1); ceza zamanaşımı 10 sene,
- Dikiliden yakacak nitelikli ağaç kesmek (6831 SK. 14/A; 91/2); ceza zamanaşımı 10 senedir.

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yüzyıllar boyu süregelen doğal kaynakların tahribi ekosistemin dengesini bozmuş ve bu tahribatlar yerkürede bazı canlıların nesillerini tüketirken bazılarının yaşam ortamlarının değişmesine ve yaşamlarının devam etmemesine neden olmuştur. En fazla tahribatı gören doğal kaynakların arasında ormanlar başı çekmektedir. İnsanoğlu bazen keyfiyet bazen zorunluluk bazen de maddiyatçı bir yaklaşımla ormanları bencilce tahrip etmiş ve etmektedir. Ülkemiz bu tahribatın gerek geçmişte gerekse günümüzde yaşandığı yerlerden biridir. Ormanların korunması ve geliştirilmesine ilişkin ciddi politikaların uygulanması ancak 21. yüzyılın başlarında gerçekleştirilebilmiştir.

Ormanların asli unsurlarından biri olan ağaçlar orman varlığı içinde yer alan unsurlardan en fazla etkilenen canlılardır. Geçmişe döndüğümüzde İslam Hukuku'na ait "Şirketi İbaha" kavramı ile su, ot ve ateşten faydalanmanın serbest olduğunu kabul eden anlayış ve ağacında ot nevinden sayılması ağaçlara ve bununla birlikte ormanlara uzun yıllar zarar vermiştir.

Tarihimize baktığımızda dönemin yöneticilerinin ormanlar üzerine eğilmeleri ve ormanlara ilişkin yasal düzenlemeler yapmaları hususunda ilk amaçlarının ormanlardan menfaat ve gelir sağlamak olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Bu anlayış ormanlara ilişkin ilk ciddi adım olan Orman Nizamnamesi'nden günümüz kanunlarına kadar korunmuştur. Günümüz kanunlarına kadar korunan sadece ormanları gelir kaynağı olarak gören anlayış değil aynı zamanda kanunlarda yazılı bazı ifadelerin de aynen korunmasıdır. Özellikle ağaç kesme suçu kapsamında değerlendirilen "kömür yapma" ve "kabuk soyma" gibi ifadeler Orman Nizamnamesi'nden günümüze kadar korunmuştur. Modern çağda yaşadığımız bu günlerde ormanlara karşı girişilecek her türlü usulsüz eylemi suç kabul eden genel bir ifade henüz kanunlarımızda yer almamıştır.

Bu genel tespitin ardından yapılan çalışmadan çıkan sonuçlar şöyle sıralanabilir.

6831 sayılı Orman Kanunu, ormanlardan usulsüz ağaç kesme fiillerini "Ormanların Korunması" başlıklı bölümünün 14. maddesinde yasaklamış ve 91. maddesi ile de cezalarını tayin etmiştir. Özel bir kanun olan 6831 sayılı Orman Kanunu gerek yukarıda belirtilen yasak ve ceza hükümleri bakımından gerek diğer hükümleri bakımından özensiz ve ihtiyacı karşılayamayan bir kanundur.

Kanun bazı kavramları net ifade etmemiş ve bununla birlikte suç teşkil etmesi gereken bazı hususlara da yer vermemiştir. Bu durum yargılama esnasında yerel mahkemeleri ve temyiz makamını arayışlara itmiş bazen de kamu vicdanını rahatsız edecek kararların çıkmasına neden olmuştur.

Bu sonuç netleştirilecek olursa şu hususlar belirtilebilir,

- Kanunun 14. maddesine istinaden 91. maddesinde belirtilen "yapacak emval" ifadesinin ne anlam ihtiva ettiği net değildir. Araştırmacıların ve yazarların bu ifade için kullandıkları tanım "endüstriyel odun" için yapılan ve mevzuatta yer alan bir yönetmeliğe ait bir tanımdır. Bir ağacın yapacak yada yakacak emval veren ağaç olarak ayrımı ceza tespiti için önem arz etmektedir.

- Kanununun 91. maddesinin 2. fıkrasından yakacak emval veren ağaçların odun ve kömür yapılması amacıyla kesilmesi halinde cezalandırılacağı anlamı çıkmaktadır. Maddenin amacı dikili yakacak vasıflı ağaç kesilmesini cezalandırmaktır. Ayrıca bu konuyla ilgili şunu da belirtmekte fayda vardır kanununun 2896 sayılı kanunla yapılan değişiklikten önceki halinde de yine benzer bir anlatım bozukluğu yer almıştır.
- Kanununun 91/1. maddesinin 1. cümlesi ve aynı zamanda 2. fıkrasının birinci cümlesi için de geçerli olan diğer bir husus, yasa koyucunun ağaç kesme fiili için öngördüğü cezada, ağaçların yaş yada kuru olması konusunda ayırım yapmamış olmasıdır. Dikili yaş ve kuru ağaç kesimini aynı ceza ile cezalandırılması hakkaniyete uymamaktadır.
- Kanununun 91/1. fıkrası son cümlesi ile ilgili olarak yargılama aşamasında kanunun özüne uygun hareket edilmemektedir. Çünkü sözü edilen fıkrada “20 santimetre kutrundan aşağı olanlar” cümlesi yer almaktadır. Cümlede “orta kutur” ifadesi yer almamasına rağmen yerel mahkemeler ve Yargıtay kararlarını “orta kutru” gözönüne alarak vermektedir. Ayrıca Orman Hukuku konusunda çalışan pek çok yazar da kanun maddesinde geçen “kutur” ifadesini “orta kutur” olarak yorumlamışlardır. Şayet yasa koyucunun kuturdan kastı orta kutur olsa idi 91. maddenin 4. fıkrasında “orta kutur” ifadesini açık olarak koymazdı. Bununla birlikte orta kutur hesaplamasında kullanılan yöntem kesin sonuçları ortaya koymakla birlikte yaklaşık sonuç vermektedir.
- Ağaç kesme suçu için tayin edilen para cezalarına ilişkin olarak, para cezaları suçun işlendiği tarih dikkate alınarak karara bağlanmaktadır. Eğer suç zamanışımına uğramamış ve yargılaması uzun müddet sürmüş ise hükmedilen para cezası çok düşük miktarlarda kalmaktadır. Bu durum kamu vicdanını rahatsız etmektedir.
- Kanun, ülke ormanlarının önemli bir kısmını oluşturan ağaççıkların korunmasında caydırıcı önlemler almamıştır. Kuru ağaçlar ile yaş ağaçlara aynı cezaya hükmetmesine karşılık bazı türleri ikinci sınıf tomruk olarak kullanılan ağaççıkları ön ödemeye tabi 91/5. madde ile cezalandırmıştır. Yargıtay son yıllarda verdiği bir kararında (YCGK 2001/4581-5190), bir ağaççık türünü (keçiboynuzu) yakacak emval veren ağaç olarak kabul etmiş olmasına rağmen bu karar halen yerleşik kararlar arasına girememiştir.
- Kanun, orman suçlarının kovuşturulmasında ve suçların önlenmesinde en önemli görevi yapan orman koruma memurlarına genel kolluk kuvvetlerine tanınan silah kullanma yetkisi tanımamış, her vatandaşa tanınan meşru müdafaa durumunda geçerli silah kullanma hakkını tanımakla yetinmiştir. Bu husus suç işleme kastı içinde bulunanları cesaretlendirmekle birlikte görevli memurların görevini yapmasında engel teşkil etmektedir.

Ceza hukuku ilkeleri açısından değerlendirilen ağaç kesme suçuna ilişkin ortaya şu sonuçlar konmuştur:

- Ağaç kesme suçunda tam ve eksik teşebbüs görülmektedir. Ancak tam teşebbüsün tespitinde Yargıtay’ın kullandığı, ağacın 1/3’ünün kesilmesi durumunda tam teşebbüse hükmedileceği şeklinde matematiksel olgulara dayanan değerlendirme ormancılık ilmine ters düşmektedir. Tam teşebbüsün mümkün olması için değerlendirmenin matematiksel olgularla değil konunun uzmanı bilirkişiler tarafından bilimsel gerçekler göz önüne alınarak yapılması gerekir.
- Ağaç kesme suçunun manevi unsuru kasttır. Suçta fail tipe uygun hareketi önceden düşünüp öngörmekte, suçun gerçekleşmesi için hangi hareketi yapacağını ve neticeyi bilmekte, bunu da isteyerek yapmaktadır.
- 6831 sayılı Orman Kanunu’nda düzenlenmemiş olmasına rağmen ağaç kesme suçunda taksir bir diğer kusur türüdür.
- Ağaç kesme suçu kanunda düzenlenişi itibari ile “bağlı hareketli” suçtur.

- Ağaç kesme suçunun mütemadi olarak işlenebilen bir suç tipi olmadığı ani olarak işlenebilen suç tipi olduğu görüşü savunulabilir. Çünkü hareketten doğan netice devam etmemekte derhal sona ermektedir.
- Ağaç kesme suçu için asli iştirak ve kişisi asli fail, fer-i iştirak ve kişisi fer-i fail mümkündür.
- Ağaç kesme suçu, ormandan tarla açma maksadı ile gerçekleşirse eylemin açma suçunun unsuru olması nedeniyle karma suç tipine uymaktadır.
- Ağaç kesme suçu, hazineye ait arazi, köy tüzel kişiliklerine ait sahalara ve sahipli arazi vs. sınırları içinde gerçekleşirse hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilmektedir. Devlet ormanı sınırları içerisinde gerçekleşen aynı suç orman suçu kabul edilmekte ve hırsızlık suçu olarak değerlendirilmemektedir. Bunun sonucu olarak Devlet ormanından ağaç kesme suçu işleyenler kamu hukuku yönünden herhangi bir yaptırımla karşılaşmamaktadırlar. Oysa ormandan ağaç kesme suçu hırsızlık suçu kabul edildiğinde yüz kızartıcı suçlar grubuna dahil olacağından bu suçları işleyenlerin yasadaki ayırık durumlar hariç olmak üzere adli sicilindeki kayıtları uzun yıllar silinmeyecek dolayısıyla cezalarını çekseler dahi bazı kamusal haklardan yararlanamayacaklardır.

Çalışmada ortaya konan sonuçlara ilişkin öneriler aşağıda sıralanmıştır.

1. 6831 sayılı Orman Kanunu'nda ağaç kesme suçunun cezalandırılması konusunda ağaçların ölümüne neden olan her türlü eylemin suç olarak kabul edildiğine dair hüküm konmalı ve kanunilik ilkesi korunmalıdır.
2. Ağaç kesme suçu "serbest hareketli suç" olarak düşünülmeli ve kanunda ağacın ölmesine neden olan her türlü hareketin suç sayılması gerektiği belirtilmelidir. Çünkü amaç ağaçları ve ormanları korumak ve oluşabilecek zararları önlemektir.
3. Kanunda yer alan çelişkili ve net olmayan ifadeler tekrar gözden geçirilerek anlaşılabilir bir dil kullanılarak düzenlenmelidir.
4. Ağaç kesme suçu için hükmedilen para cezalarının tayininde suçun işlendiği tarih değil kararın verildiği tarih dikkate alınarak cezaya hükmedilmelidir.
5. Ülke ormanlarının önemli kısmını
6. oluşturan ağaççıklar için ağaçlara uygulanan ceza hükümleri uygulanmalı ve bu yönde mevcut yasada değişiklik yapılmalıdır.
7. Ormanların korunmasında en önemli görevi yapan orman koruma memurlarına genel kolluk kuvvetlerine tanınan silah kullanma yetkisi tanınmalı ve mevcut yasada bu yönde değişiklik yapılmalıdır.
8. 6831 Sayılı Kanun'un 91. maddesinde ağırlaştırıcı haller ile birlikte fazla ceza tayin edilerek Anayasa'nın kanunilik ilkesine aykırılık söz konusudur. Yasada değişiklik yapılarak temel cezanın dışında ağırlaştırıcı haller yeniden düzenlenmelidir.
9. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin talep yazısı üzerine, Orman Genel Müdürlüğü'nün 03.09.1964 gün ve 1950-138 sayılı tebliği ile hazırlanan ormancılığa ait deyimler ve tanımlar gözden geçirilerek günümüz ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir.

Bu önerilerin dışında ağaç kesme suçuna ilişkin daha genel bir sonucun çıkarılması düşünüülerek aşağıdaki görüş sunulmuştur:

Devlet ormanından ağaç kesme suçu devlet malına yönelik hırsızlık suçunu oluşturmaktadır. Orman sınırı dışında ağaç kesilmesi eylemi karşısında kabul edilen anlayış orman sınırı içinde işlenen ağaç kesme suçu içinde geçerli olmalıdır. Bunun için 6831 sayılı yasada değişiklik yapılarak ağaç kesme suçunun cezası Türk Ceza Kanunu'na atfedilmelidir.

Ormandan ağaç kesme suçu işleyenler kamu hukuku açısından herhangi bir yaptırımla karşılaşmamaktadırlar. Suçun hırsızlık suçu kabul edilmesi halinde suç yüz kızartıcı suçlar grubuna dahil olacağından bu suçları işleyenlerin yasadaki ayrı durumlardan hariç olmak üzere adli sicilindeki kayıtları uzun yıllar silinmeyecek dolayısıyla cezalarını çekseler dahi bazı kamusal haklardan yararlanamayacaklardır. Örneğin milletvekili seçimine katılamayacaklardır. Ancak bu noktada şu hususu da vurgulamak gerekmektedir. Ormanlara karşı en fazla suçu işleyen toplum kesimi orman içi ve kenarında yaşayan köylülerimizdir. Toplumun bu kesimi hayatlarını idame ettirebilmek için ormanlara muhtaçtır ve yukarıda sözü edilen değişiklik gerçekleştiği takdirde bu değişiklikten en fazla etkilenecek olan kesimi oluşturacaklardır. Bu sebeple öncelikle toplumun bu kesiminin ormanlara zarar vermemeleri için temel ihtiyaçlarının karşılanması ve ekonomik durumlarının yükseltilmesine çalışılmalıdır.

THE INVESTIGATION OF TREE FELLING IN TERMS OF FOREST LAW

Ar.Gör.O.Devrim ELVAN

Abstract

Tree felling is a serious global problem that exploits all the global forests. And the Turkish forests have been getting their share from such destructive illegal practices, although the range varies from one period to another depending upon the circumstances. The underlying causes of tree felling activities have posed many complex structure derive from economic, political, and cultural structures of Turkish society.

Keywords: Tree felling, Forest law, Crime, Penalty

SUMMARY

Over the years, forestlands have been decreasing due to the development and population pressure. Because of that pressure, it is essential to protect those forests from development, over exploitation, and destruction. The activities that violate forest statute are called "forest crimes". Those crimes were enacted particularly to prohibit the activities that destruct forests.

In this study, I discuss the pros and cons of tree cutting in terms of the general theory of criminal law. Then, I criticize those of crime and make recommendations to policy makers' deal with this issue. The origin of illegal tree cutting can be derived from the initial restrictions that came in the use in the Ottoman Empire era. About for 15 century, first restrictions on forests took place without any punishment. Then, around 16th and 17th Century, the first punishment such as fine was put into execution.

Currently, it is still the case that the most expanded forest crime is tree felling. As an average, about 135.000 cubic meters of wood per year has been cut down illegally. The most prominent underlying causes of those activities are; economical reasons, unsatisfactory punishment, lack of authoritative control, and personnel and equipment deficiencies.

Illegal tree felling activities violate the Forest Code of 1956 (Number 6831). This Code has several major articles to regulate how to benefit from forest resources and how to protect them in terms of sustainable yield and habitat and species protection. Article 14 includes provisions regarding protection measures and criminal actions. The punishment for illegally felling trees, listed in article 91, is imprisonment for between two and 12 months and also fine.

The penalties described in the Turkish Forest Code of 1956 (No: 6831) are not severe and have proved to be little disincentive for the people committing forest crimes, particularly felling down trees and encroachment.

To sum, tree-cutting poses a serious problem that destroys a substantial amount of forestlands for several years. To prevent the forests from such an illegal practice, a series of solutions should be put into practice and the forestry code of 6831 is to be amended in terms of increasing punishment and take necessary steps to do strict authoritative control.

KAYNAKLAR

- ALACAKAPTAN, U., 1970: Suçun Unsurları, A. Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 263, Ankara.
- ANONİM, 1958: 6831 Sayılı Orman Kanunu Hususi Nushası, Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yayını, Ankara.
- ANONİM, 1964: Ormancılık Terimleri, TC. Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayını, No: 1950-138, Ankara.
- ANONİM, 1999: Osmanlı Ormancılığı Tarihi Vesikalar. Orman Bakanlığı Yayını, Yayın No: 094, ISBN 975-8273-20-5, Ankara.
- ANONİM, 2001: Orman Genel Müdürlüğü Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Dairesi Başkanlığı Orman Koruma 2001 Değerlendirme Raporu, Orman Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.
- ARAS, C., 2002: Açıklamalı- İctihatlı Orman Kanunu, Adil Yayınevi, ISBN 975-6449-40-7. Ankara.
- AYANOĞLU, S., 1995: Orman Ve Çevre Üzerinde Olumsuz Etki Yapan Yasal Düzenlemeler, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayını B Serisi., Sayı 45, sf 53-59, İstanbul.
- AYANOĞLU, S., 2001: Ormanlara Zarar Veren Yasal Düzenlemeler ve Uygulamalar, Atatürkçü Düşünce Işığında Ormanlarımız ve Sorunları Sempozyumu Kitabı, İstanbul.
- AYANOĞLU, S.; GÜNEŞ, Y., 2003: Orman Suçları Ders Kitabı, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Çantay Basımevi, ISBN 975-404-693-X, İstanbul
- AYGEN, D., 2000: Gerekçeli- Açıklamalı- İctihatlı Orman Kanunu, Cilt II, Yetkin Basımevi, ISBN 975-464-143-9, Ankara.
- BERKİ, A. H., 1959: Mecelle, Banka Ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara.
- CENTEL, N.B., 2001: Türk Ceza Hukuku'na Giriş, İstanbul.
- DEMİRALP, T., 1998: Uygulamada Ormanlarla İlgili Kadastro- Kadastro ve Ceza Davaları, Alfa Yayıncılık, ISBN 975-8052-11X, İstanbul.
- DEMİRBAŞ, T., 2002: Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin Yayınevi, Ankara.
- DÖNMEZER, S.; ERMAN, S., 1994: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Cilt I, Beta yayınevi, İstanbul.
- DÖNMEZER, S.; ERMAN, S., 1994: Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Cilt II, Beta yayınevi, . ISBN 975 -486-315-6, İstanbul.

- ERANIL, M.A., 1956: Notlu ve İzahlı Yeni Orman Kanunu ve Orman Suçları ve Cezalarının Takip Usulü, Yeni Desen Matbaası, Ankara.
- ERK, B., 1945: Türk Orman Mevzuatı, Tan Basımevi, İstanbul
- GÜNAY, E., 2001: Orman Ceza Davaları Usul ve Esasları, Seçkin Yayıncılık, ISBN 975 347 371 0, Ankara.
- GÜNEŞ, Y., 2001: Orman Suçlarının Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Doktora Tezi, İstanbul.
- KAYGANACIOĞLU, M.R.; RENDA, N.; ONURSAN, G., 1976: Gerekçeli Açıklamalı- İctihatlı Orman Kanunu ve İlgili Mevzuat, Olguç Matbaası, Ankara.
- MALKOÇ, İ.; GÜLER, M., 1993: Ceza Ve Yargılamada Temel Yasalar, Feryal Matbaacılık, Ankara.
- MESTAV, M., 2001: Açıklamalı- İctihatlı Orman Kanunu ve İlgili Mevzuat, Yayın Matbaacılık, ISBN 975 975664-0-4, Ankara.
- ÖNDER, A., 1992: Ceza hukuku Genel Hükümler, Cilt II-III, Filiz Kitapevi, İstanbul.
- ÖZDEMİR, Ş.; DEDA, N., 1991: Orman Hukuku, Hukuk, Ceza ve Kadastro Davaları. Feryal Matbaası, Ankara.
- ÖZDÖNMEZ, M., 1965: Türkiye' de Orman Suçları Nevileri, Sebepleri, Önlenmesi Çareleri Üzerinde Araştırmalar, 1. Baskı, Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Düzerkonca Matbaası, İstanbul.
- ÖZDÖNMEZ, M., İSTANBULLU, T., AKESEN, A., EKİZOĞLU, A., 1996. Ormancılık Politikası, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayını, ISBN 975-404-429-5, İstanbul.
- TOROSLU, N., 1988: Ceza Hukuku, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara.
- TUNÇSİPER, M. N., 1964: Türk Hukuk Tarihi, İdare Hukuku ve Medeni Hukukumuz Muvacehesinde Orman Mevzuatımız İle İlgili Araştırmalar, Güven Basımevi, Ankara.
- USLU, M., 1951: Türkiye'de Orman Tahrip Faktörleri, Tesir Dereceleri, Her Faktör İçin Bu güne Kadar Alınmış Bulunan Kanuni ve Teknik Tedbirlerle Sonuçları, Doğu Matbaası, Orman Genel Müdürlüğü Yayını, Yayın No:98 seri No:10, Ankara
- UYGUN, M., 1997: Yargıtay Ceza Genel Kurulu Kararları 1992-1996, Adalet Yayınevi, Ankara.